

SZAKDOLGOZAT

Horváth Martina
Pénzügy és számvitel Bsc

KAPOSVÁR
2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Pénzügy és számvitel Bsc Szak

A SOMOGY VÁRMEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
MŰKÖDÉSE ÉS FENNTARTHATÓSÁGA

Belső konzulens: Dr. Parádi-Dolgos Anett Katalin
egyetemi docens

Készítette: Horváth Martina

CYTD8T

levelező

Intézet/Tanszék: Vidékfejlesztés és Fenntartható
Gazdaság Intézet

Kaposvár
2023

Tartalomjegyzék

1.	BEVEZETÉS.....	4
2.	IRODALMI ÁTTEKINTÉS.....	8
2.1.	A vármegyei önkormányzatok	8
2.2.	Az Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala feladat-és hatásköre	8
2.2.1.	Kötelező feladat- és hatáskör.....	8
2.2.2.	Önként vállalt feladatok.....	11
2.3.	A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala szervezeti működése	11
2.4.	A vármegyei önkormányzatok helye az államháztartásban	12
2.5.	A költségvetési rendelet megalkotásával kapcsolatos jogszabályi környezet	13
2.6.	A vármegyei önkormányzatok bevételei.....	14
2.7.	A vármegyei önkormányzatok kiadásai	14
2.8.	A vármegyei önkormányzatok vagyongazdálkodása.....	14
2.9.	Széchenyi 2020	14
2.10.	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) ismertetése	16
2.10.1.	A hét prioritási tengely ismertetése	17
2.11.	Széchenyi Terv Plusz	19
2.12.	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP_PLUSZ) ismertetése	20
2.12.1.	A hat prioritási tengely ismertetése	20
2.13.	Nemzetközi kitekintés.....	21
3.	ANYAG ÉS MÓDSZER.....	24
3.1.	Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala bemutatása	24
3.2.	Állapot meghatározás.....	25
4.	EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK	26
4.1.	Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala pénzügyi helyzete a működés szempontjából	26
4.1.1.	Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala feladatalapú, illetve saját bevételeinek bemutatása	27
4.1.2.	Működési és Felhalmozási bevételek	28
4.1.3.	Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala feladatalapú, illetve saját kiadásainak bemutatása	28
4.1.4.	Működési és Felhalmozási kiadások.....	29
4.1.5.	Likviditási mutató.....	30
4.1.6.	Somogy Vármegyei Önkormányzati Hivatal létszámának változása	30
4.1.7.	2013-as év pénzügyi elemzése a kötelező feladatok tükrében.....	32
4.1.8.	2022-es év pénzügyi elemzése a kötelező feladatok tükrében.....	34
4.2.	A vizsgált évek értékelésének összevetése	36
5.	KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK	38
6.	ÖSSZEFOGLALÁS	40
7.	FELHASZNÁLT IRODALOM	43
	KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.....	45
	NYILATKOZAT.....	45

1. BEVEZETÉS

Dolgozatom témája a Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala vagyongazdálkodásának bemutatása, valamint fenntarthatóságának vizsgálata 2013-tól napjainkig.

A témaválasztásomat egyrészt az indokolja, hogy én magam is a Somogy Vármegyei Önkormányzaton dolgozom, ami Hivatalán keresztül 2014-től területfejlesztési feladatokat is ellát, konzorciumi formában számtalan vármegyei pályázat résztvevője, mellette gesztorszervezetként önálló pályázatokkal is rendelkezik. Kezdetben titkársági munkát végeztem, majd ahogy egyre jobban megtetszett a pályázatok világa, projekt asszisztens lettem, jelenleg a pályázatok pénzügyi felügyeletét biztosítom, így a téma munkakörömhöz és egyben érdeklődésemhez is igen közel áll.

Célom, a Somogy Vármegyei Önkormányzat gazdasági helyzetének bemutatása, értékelése, fenntarthatósága, valamint externáliákra tett hatása.

A Somogy Vármegyei Önkormányzat területi önkormányzat, melynek alapvető feladata a vármegyei önkormányzatok 2013. évi konszolidációját követően a területfejlesztés lett. Az önkormányzat a 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján hivatala útján látja el kötelező feladatait, ami területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokban határozza meg.

Az önkormányzat, az 1996. évi XXI. a területfejlesztésről és a területrendezésről törvényben (továbbiakban: Tftv.) foglaltak alapján végrehajtja a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet, valamint a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Kormányrendelet szerinti, mint területi szereplő, illetve konzorciumi partner által vállalt kötelezettségekből eredő feladatokat.

Közreműködik a települések pályázataiban, egyéb kötelező önkormányzati feladatokban, mint a pénzügyek, iktatás, megyei főépítési feladatok ellátása, a 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól alapján a területi nemzetiségi önkormányzatok hivatali feladatai, sportfeladatok koordinálása a Sporttörvény alapján. Önként vállalt feladatai: vármegyei rendezvények szervezése vármegyei borstratégiában való részvétel. Az önkormányzat és hivatal apparátusa 33 fővel végzi feladatait, illetve a pályázatok okán megbízási szerződéssel további természetes személyeket is foglalkoztat megbízottként. Ezen feladatok központi helyszíne a nagy múltra visszatekintő megyeháza épületegyüttese.

Ahogy fent említettem, a vármegyei önkormányzat mindennapjait meghatározzák az uniós pályázatok ennek kapcsán szeretném kifejteni a következőket.

A regionális támogatási politika a Római Szerződésben még nem szerepelt közösségi célként, azonban a '70-es évek elején az első kibővülés és a gazdasági válság következtében nyilvánvalóvá vált, hogy a közös piac zökkenőmentes működéséhez szükség van az elmaradott területek támogatására. Ennek megvalósítása érdekében a már meglévő Európai Szociális Alap (ESZA) és Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap (EMOGA) 1975-ben kiegészült az Európai Regionális Fejlesztési Alappal (ERFA), amelynek fő feladata a Közösségen belüli regionális és társadalmi különbségek mérséklése lett,

amelyeket az 1993-ban létrehozott ún. Halászati Orientációs Pénzügyi Eszközzel (HOPE) közösen Strukturális Alapoknak nevezünk. A Strukturális Alapokra épülő támogatáspolitikát 1993-ban a Kohéziós Alappal bővült, amelyet a Strukturális Alapoktól függetlenül a Maastrichti Szerződés hozott létre azzal a céllal, hogy az Unió olyan államait segítse a Gazdasági és Monetáris Unióhoz (GMU) történő felzárkózásban, ahol a GNP nem éri el a közösségi átlag 90%-át. Tehát a Kohéziós Alapból nyújtott támogatásokra országok és nem régiók jogosultak, elsősorban infrastrukturális fejlesztésekre fordítható támogatásokat biztosít.

Hazánk 2004. május 01-jén csatlakozott az Európai Unióhoz és vált jogosulttá a Strukturális- és Kohéziós Alapok nyújtotta támogatásokra. Magyarország 2007-2013 között vett részt az első teljes pénzügyi támogatási ciklusban, melynek hazai tervdokumentuma az Új Széchenyi Terv (ÚSZT) volt, ami a korábbi 2004-2006 között levő Magyarország Fejlesztési Tervet (MFT), valamint az Új Magyarország Fejlesztési Tervet (ÚMFT) követte. Az ÚSZT ágazati és hét területi operatív programra voltak, azonban ekkor még a területi operatív programok regionális szinten jelentek meg.

2014-2020 között 39,0 milliárd eurós uniós támogatásban részesült annak érdekében, hogy felzárkózhasson az Európai Unió fejlettebb régióihoz. A Széchenyi 2020 mögött álló Európa 2020 mutatja be az Európai Unió stratégiai szempontjait a következő programozási időszakra vonatkozóan. Az Európa 2020 pontos célokat és az ezeknek megfelelő eszközöket határoz meg az Európai Unió számára 2020-ig. Valamennyi uniós politika hozzájárul az Európa 2020 célkitűzéseéhez. Különösen a Kohéziós Politikát, a Közös Agrárpolitikát, valamint a Közös Halászati Politikákat illetően, a megfelelő alapok csoportosításra kerültek a „Közös Stratégiai Keret” (KSK) alatt, amely lefektette az Európai Unió ezen alapok felhasználásával kapcsolatos stratégiai szempontjait a következő programkészítési periódusra. A KSK az Európa 2020 célkitűzéseiből 11 Tematikus Célkitűzést (TC) állított fel, amelyek közül az ERFA, ESZA, KA, EMVA és az ETHA – az Európai Strukturális és Befektetési Alapok – az adott területekhez kapcsoló célzott támogatásokat nyújtottak Magyarországon is a Széchenyi 2020 program keretében. (Széchenyi 2020)

A Széchenyi 2020 legfontosabb céljai:

- a regionális gazdasági versenyképesség erősítése;
- a régiók turisztikai vonzerejének növelése;
- a térségi közlekedési infrastruktúra és a közösségi közlekedés fejlesztése;
- a helyi környezeti állapot javítása; az energiatakarékosság és –hatékonyság, illetve a megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése;
- a települések átfogó, integrált fejlesztése;
- a régió belüli társadalmi és területi különbségek mérséklése és a társadalmi infrastruktúra fejlesztésének feltételei megteremtése.

Ennek érdekében hét kiemelt területen indít el összehangolt állami és uniós fejlesztéseket: a gazdaság, a közlekedés, a környezet, a területfejlesztés és az energetika területén, a társadalom megújulása érdekében, és az államreform feladataival összefüggésben.

A Széchenyi 2020 operatív programjai a következők:

Ágazati operatív programok	Regionális operatív programok
• Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) • Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) • Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) • Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) • Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) • Közigazgatás- és Köszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) • Vidékfejlesztési Program (VP) • Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP) • Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP)	• Terület és településfejlesztés Operatív Program (TOP)

1. ábra: A Széchenyi 2020 operatív programjai

Forrás: Széchenyi 2020 program alapján saját szerkesztés

Az 1. ábrán szereplő operatív programok közül az Ágazati operatív programok a megyét nem érintették ellenben a Regionális operatív programokban szereplő Terület és településfejlesztési Operatív Programban a vármegyei önkormányzat nagyon fontos szerepet kapott, mind a döntéshozatal mind a végrehajtás során. Többek között véleményezi a kiírt pályázati felhívásokat és azok területspecifikus mellékleteit. Ezek a területspecifikus mellékletek határozzák meg a Somogy vármegyei szttenderdeket, valamint tartalmazzák a régiók között megoszoló támogatási források mértékét. A vármegyei önkormányzat részt vesz a források pályázati célonkénti illetve azon belül az egyes vármegyei térségek közötti elbírálásában. Ez a feladat azonban csak időszakos lenne, ha a vármegyei önkormányzat nem működne együtt a települési önkormányzatokkal és nem venne részt a települési projektek végrehajtásában is. Ennek okán a pályázatok előkészítésében és a megvalósítások során annak projektmenedzsmentjében is komoly szerepet vállal.

Időközben elkezdődött a 2021-2027-es ciklus, amely ugyanúgy Ágazati Operatív Programra és Regionális Operatív Programra tagozódik, ami a Széchenyi 2020 program folytatása a 2014-2020-as ciklust követően.

Eme feladatok indokolják a már fentebb említett 33 fős apparátus meglétét, mert ha ezt nem látná el, elegendő lenne egy kisebb létszámú apparátus is a kötelező feladatvégzés ellátására.

Ha nem lenne ilyen erőteljes együttműködés a vármegye 246 településéből folyamatosan körülbelül 70 - 90-el, akkor a vármegyei feladatok nem indokolnák ezt a nagy létszámú apparátus meglétét, de a 272/2014. (XI. 5.) a 2014–2020 programozási időszakban az egyes

európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló és a 256/2021. (V. 18.) a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló kormányrendeleteknek megfelelően az általa elfogadott területfejlesztési koncepció és program alapján, kidolgozza és végrehajtja az integrált területi programot, amelynek keretében részt vehet a projektfejlesztésben.

A 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról szóló törvény alapján a központi költségvetésből az önkormányzat egy soron jogosult támogatásra a Helyi önkormányzatok működésének általános támogatása jogcímen, de ez a feladatalapú finanszírozás nem elégséges, mivel ebből csak az időszakos feladatait tudja ellátni, ezért szükséges plusz illetmény kigazdálkodása a köztisztviselők számára.

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy mekkora a feladatalapú normatíva és a pályázati forrásból származó bevételek relációja, miszerint, ha a pályázatok világa nem jelenne meg nem lenne szükség ilyen nagy mértékű apparátus fenntartására, továbbá vizsgálom, hogy mire elég a finanszírozási bevétel.

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1. A vármegyei önkormányzatok

A vármegyei önkormányzatok területi önkormányzatok melyek feladata a 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvényben meghatározott feladatok ellátása, mint a terület és településfejlesztés, a vidékfejlesztés, a területrendezési és koordinációs feladatok ellátása, sportfeladatok a Sporttörvény alapján, valamint ezen kívül az önkormányzatok általános feladatköreit is el kell látniuk, mint például a területi nemzetiségi önkormányzatok hivatali feladatai

A vármegyei képviselő-testület hozza létre a vármegyei önkormányzat hivatalát, amelynek elnökét, a jegyzőt, és esetlegesen az aljegyzőt a testület elnöke nevezi ki. (Steiner 2016)

2.2. Az Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala feladat-és hatásköre

2.2.1. Kötelező feladat- és hatáskör

A vármegyei önkormányzat külön törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A vármegyei önkormányzat ellátja továbbá a külön törvényben hatáskörébe utalt egyéb feladatokat

A vármegyei önkormányzatnak a területfejlesztés keretében ellátandó kötelező feladatai különösen

1. az Integrált Területi Program (ITP) elfogadása és végrehajtása, ennek keretében:
 - a) kidolgozza az ITP szintű kiválasztási kritériumokat, figyelembe véve az operatív programban és az e rendeletben meghatározott horizontális követelményeket,
 - b) a kiválasztási kritériumok alapján összeállítja az ITP-t és kezdeményezheti annak módosítását,
 - c) véleményezi az irányító hatóság által megküldött felhívást és megadja a területi szempontú értékelési szempontokat,
 - d) végrehajtja az ITP-t, amelynek keretében a kedvezményezettektől és az irányító hatóságtól a támogatott projektekről adatszolgáltatást kérhet, részt vehet a projektfejlesztésben és a kedvezményezett kérelmére a projekt előkészítési és menedzsment tevékenységek ellátásában,
2. a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendeletben (továbbiakban 272/2014. Korm.rendelet), valamint a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Kormányrendeletben (továbbiakban: 256/2021. Korm.rendelet) meghatározott esetben szavazati joggal részt vesz a döntés-előkészítő bizottság ülésén, vagy e rendeletekben meghatározott esetben a területi szempontú értékelési szempontokat értékeli és az irányító hatóság elé terjeszti,
3. adatot szolgáltat az irányító hatóság részére az éves fejlesztési keret összeállításához

4. mint területi szereplő a b) pont szerinti Kormányrendeletekben meghatározott feladatokat a települési önkormányzat kérésére konzorciumi szerződés alapján ellátja,
5. koordinálja a vármegyei települési önkormányzatok felkérése alapján a települések fejlesztési tevékenységét,
6. együttműködik a vármegye gazdasági szereplőivel,
7. részt vesz a Központi Statisztikai Hivatallal és más területi adatgyűjtő szervezetekkel együttműködve a területi információs rendszer kialakításában és működtetésében, információkat biztosít a területi tervek készítéséhez,
8. a települési önkormányzatok felkérése alapján elősegíti a helyi önkormányzatok területfejlesztési társulásainak szerveződését,
9. együttműködik a többi érintett vármegyei önkormányzattal a kiemelt térségek összehangolt tervezése érdekében,
10. a vármegyei önkormányzat feladatainak ellátásában együttműködik a települési önkormányzatokkal, a vármegye fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő területi államigazgatási szervekkel, az érdekelt civil és szakmai szervezetekkel,
11. a vármegyei önkormányzat a vármegye területén összehangolja a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, ennek keretében:
12. vizsgálja és értékeli a vármegye társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja,
13. a megyei jogú város önkormányzata bevonásával kidolgozza és elfogadja - az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban - a vármegye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját (a továbbiakban: vármegyei területfejlesztési koncepció), illetve - a vármegyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével - a vármegye fejlesztési programját és az egyes alprogramokat,
14. előzetesen véleményezi a térségi területfejlesztési koncepciókat, területfejlesztési programokat, részt vesz az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozásában,
15. szakmai kapacitásával segíti a területfejlesztési önkormányzati társulások és a térségi fejlesztési tanácsok tervező, döntés-előkészítő, fejlesztési célokat feltáró, pályázatokat megalapozó tevékenységét,
16. előzetesen véleményezi az országos, valamint a vármegyét érintő ágazati fejlesztési koncepciókat és programokat, továbbá a területét érintő területrendezési terveket,
17. közreműködik a vármegyében kialakult társadalmi és gazdasági válsághelyzetek kezelésében,
18. figyelemmel kíséri az operatív programok vármegyében jelentkező feladatainak megvalósítását, külön döntés alapján közreműködik azok végrehajtásában,
19. előzetesen véleményezi és koordinálja az illetékes területi államigazgatási szervek vármegyét érintő fejlesztéseit és pályázatait,
20. megállapodásokat köthet külföldi régiókkal, részt vehet nemzetközi együttműködésekben,
21. közreműködik a területfejlesztési programok végrehajtásának nyomon követésében és értékelésében,
22. a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről,

23. a vármegyei önkormányzat dönt a hatáskörébe utalt fejlesztési források felhasználásáról,

24. a vármegyei önkormányzat a területfejlesztési koncepcióról és programról szóló rendeletét a koncepció tekintetében a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter, a program tekintetében a miniszter állásfoglalásának beszerzését követően fogadhatja el. Az állásfoglalás kiadására egy hónapon belül kerül sor, ha e határidőn belül nem történik meg, úgy az állásfoglalást egyetértőnek kell tekinteni.

25. A vármegye területén működő bírósági nyilvántartásba vett területfejlesztési, környezetvédelmi, természetvédelmi civil szervezetek, valamint a nők és férfiak esélyegyenlőségéért küzdő szervezetek a területfejlesztést érintő kérdések megtárgyalására egyeztető fórumot hozhatnak létre, egyidejűleg jelezve a vármegye önkormányzatának együttműködési szándékukat. Az egyeztető fórum véleményét az adott napirend tárgyalásakor ismertetni kell.

26. A vármegyei önkormányzat az e feladataival összefüggésben végzett munkájáról évente beszámol a miniszternek.

A vármegyei önkormányzatnak a területrendezés keretében ellátandó kötelező feladatai különösen:

a) a területrendezési feladatai érdekében együttműködik a települési önkormányzatokkal, a területi államigazgatási szervekkel, az érdekelt szakmai és civil szervezetekkel,

b) a területrendezési tervek elkészítésével és összehangolásával összefüggő feladatokra és az Országos Területrendezési Terv és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére készülő, megyét érintő részeivel kapcsolatos döntések előkészítése érdekében vármegyei főépítést alkalmaz,

c) együttműködik a megyei jogú város önkormányzatával és az érintett települések önkormányzataival a településrendezési tervek összehangolása érdekében,

d) gondoskodik a településrendezési terveknek a vármegyei területrendezési tervekkel való összhangjáról,

e) együttműködik a többi vármegye önkormányzatával a kiemelt térség, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet összehangolt tervezése érdekében, elkészíti és elfogadja az érintett települési önkormányzatok véleményeinek kikérésével az ország területrendezési tervével, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési tervével összhangban a vármegye területére jogszabályban előírt tartalommal a megyei területrendezési tervet, amely nem terjed ki a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére, a területrendezési tervét jogszabályban meghatározott területrendezési tervezési jogosultsággal rendelkező személlyel készítteti el,

f) véleményezi az országos, és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési tervét,

g) megküldi az elfogadott területrendezési terv kihirdetésétől számított 15 napon belül a terv elfogadásáról szóló rendeletet a rajzi munkarészek vektoros állományával együtt a dokumentációk gyűjtésére jogszabályban kijelölt szervnek,

h) információkat biztosít a területi tervek készítéséhez,

i) az elfogadott területrendezési tervet közzéteszi a vármegye önkormányzatának honlapján.

(SZMSZ 2023)

2.2.2. Önként vállalt feladatok

A vármegyei önkormányzat önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amely

- a) gyakorlása jogszabállyal nem ellentétes,
- b) a kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását nem veszélyezteti,
- c) az ellátásához szükséges finanszírozás saját bevételből vagy erre a célra biztosított külön forrás terhére lehetséges,
- d) közfeladatot a törvény nem utalja más szerv kizárólagos hatáskörébe.

A feladat- és hatáskör vállalásáról a közgyűlés - a feladat- és hatáskör eredeti címzettjének előzetes egyetértése esetén - rendeletben dönt a feladat- és hatáskör vállalás tervezett időpontját megelőzően legalább három hónappal korábban.

A közfeladat önkéntes felvállalása előtt a közgyűlés elnöke, az érintett bizottságok, a jegyző, valamint indokolt esetben külső szakértő bevonásával egyeztető eljárást kell lefolytatni.

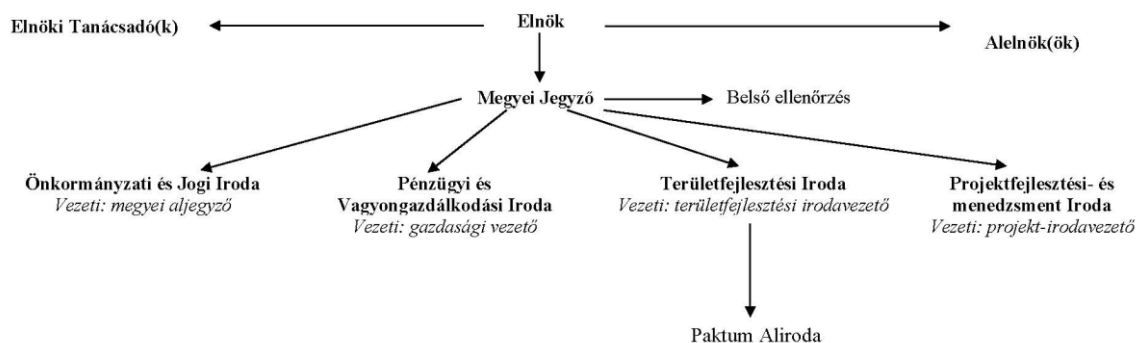
Az önkormányzat - törvényben meghatározott esetekben - az állammal kötött külön megállapodás alapján elláthat állami feladatokat. A megállapodásban rendezni kell a feladatellátás finanszírozását.

A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala Európai Unió vagy hazai forrásokból származó támogatásokkal kapcsolatban projekt-előkészítési és projektmenedzsmenti tevékenységet végez a települési önkormányzat, civil szervezet, vagy gazdasági társaság kérésére a pályázati felhívás szerinti szerződés, de különösen konzorciumi szerződés alapján. Azon települések, civil szervezetek, vagy gazdasági társaságok számára, akik kérik, tájékoztatást ad a megjelenő pályázati lehetőségekről. (SZMSZ 2023)

2.3. A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala szervezeti működése

A közgyűlés Somogy Vármegyei Önkormányzati Hivatal elnevezéssel egységes hivatalt hozott létre. A hivatal az önkormányzat munkaszervezete, amely ellátja az önkormányzat működésével, az önkormányzati igazgatási döntések szakmai előkészítésével, végrehajtásának szervezésével és 28 ellenőrzésével, az államigazgatási ügyek döntésre való elkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos közhatalmi feladatokat, a területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat, valamint végrehajtja a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet, valamint a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Kormányrendelet szerinti, Somogy Vármegyei Önkormányzat, mint konzorciumi partner által kötött konzorciumi szerződésekben vállalt kötelezettségekből eredő feladatokat. (SZMSZ 2023)

A SOMOGY MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

2. ábra: A Somogy Vármegyei Önkormányzati Hivatal szervezeti felépítése

Forrás: SZMSZ 2020

A hivatal belső szervezeti egységei:

- Területfejlesztési Iroda
- Önkormányzati és Jogi Iroda
- Pénzügyi és Vagyongazdálkodási Iroda
- Projektfejlesztési- és menedzsment Iroda

2.4. A vármegyei önkormányzatok helye az államháztartásban

Az államháztartás két alrendszerből áll, a központi alrendszerből és az önkormányzati alrendszerből tevődik össze. Az államháztartási gazdálkodás során az állam bevétellel és vagyonnal, anyagi javakkal rendelkezik. Az államháztartási gazdálkodás során az állam a közfeladatok ellátása érdekében a gazdaságban keletkezett jövedelem és vagyon egy részét elvonja a gazdaság alanyaitól, és a magánszemélyektől, azokat központosítja, majd egy újraelosztási folyamatban forrásként a közfeladatok ellátásának finanszírozásához rendeli, azaz egy részüket felhasználja, a többit visszajuttatja a gazdaság alanyainak és a magánszemélyeknek.

A fenti célok eléréséhez két fajta - párhuzamosan vezetendő - számviteli rendszert használ, a költségvetési számvitelt, amely biztosítja a bevételi/kiadási előirányzatok, valamint a kötelezettségvállalások/követelések folyamatos zártrendszerű nyilvántartását. A költségvetési számvitel feladata a költségvetési folyamatok mérése, a zárszámadás támogatása. A pénzügyi számvitel ezzel szemben a vagyonra és a tevékenység eredményére fókuszál, folyamatos zárt rendszerben tartja nyilván a vagyonváltozásokat, méri az egyes tevékenységek eredményét.

A vármegyei önkormányzat az államháztartás önkormányzati szintjét alkotja, annak egyik alrendszere. Az államháztartás önkormányzati alrendszerébe tartozik: a megyei önkormányzat, a megyei nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzatok, a jogi személyiségű társulás, a térségi fejlesztési tanács, és az előbbiektől irányított helyi, megyei és nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv. A megyei önkormányzat önkormányzati rendeletben elfogadott költségvetés szerint gazdálkodik. A megyei önkormányzat költségvetése az államháztartás része. (Erdős 2014)

2.5. A költségvetési rendelet megalkotásával kapcsolatos jogszabályi környezet

Az Államháztartásról szóló törvény (Áht.) 4. § (1) bekezdése szerint az államháztartásban - így az önkormányzati alrendszerben is - a tervezést, a gazdálkodást és a beszámolást középtávú tervezés és ezen alapuló éves költségvetés alapján kell folytatni. A költségvetés készítése során az Áht. 6/C. § (3) bekezdése szerint az önkormányzati alrendszerbe tartozó költségvetési szervek bevételeit és kiadásait a bevételi- és kiadási előirányzatok tartalmazzák.

Az Áht. 23. § (2) bekezdése alapján a helyi önkormányzat költségvetése tartalmazza:

- a) a helyi önkormányzat költségvetési bevételi előirányzatait és költségvetési kiadási előirányzatait
 - aa) működési bevételek és működési kiadások, felhalmozási bevételek és felhalmozási kiadások, kiemelt előirányzatok és
 - ab) kötelező feladatok, önként vállalt feladatok és államigazgatási feladatok bontásban,
 - b) a helyi önkormányzat által irányított költségvetési szervek költségvetési bevételi előirányzatait és költségvetési kiadási előirányzatait kiemelt előirányzatok,
 - ba) kötelező feladatok, önként vállalt feladatok és államigazgatási feladatok szerinti bontásban,
 - bb) a költségvetési egyenleg összegét működési bevételek és működési kiadások egyenlege és a felhalmozási bevételek és felhalmozási kiadások egyenlege szerinti bontásban,
- c) a költségvetési hiány belső finanszírozására szolgáló finanszírozási bevételi előirányzatokat,
- d) a d) ponton túli költségvetési hiány külső finanszírozására vagy költségvetési többlet felhasználására szolgáló finanszírozási bevételi előirányzatokat és finanszírozási kiadási előirányzatokat,
- e) a költségvetési év azon fejlesztési céljait, amelyek megvalósításához a Gst. 3. § (1) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügylet megkötése válik vagy válhat szükségessé, az adósságot keletkeztető ügyletek várható együttes összegével együtt,
- f) a Gst. 3. § (1) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügyletekből és az
- g) önkormányzati garanciákból és önkormányzati és önkormányzati kezességekből fennálló kötelezettségeit az adósságot keletkeztető ügyletek futamidejének végéig, illetve a garancia, kezesség érvényesíthetőségéig, és a Gst. 45. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján kiadott jogszabályban meghatározottak szerinti saját bevételeit, és
- h) a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos hatásköröket, így különösen a Mötv. 68. § (4) bekezdés szerinti értékhatárt, a finanszírozási bevételekkel és a finanszírozási kiadásokkal kapcsolatos hatásköröket, valamint a 34. § (2) bekezdése szerinti esetleges felhatalmazást.

Ugyanezen paragrafus (3) bekezdése szerint a költségvetési rendeletben elkülönítetten szerepelnek az évközi többletigények, valamint az elmaradt bevételek pótlására szolgáló általános tartalék és céltartalék.

Az Áht. 25. §-a szerint a jegyző a költségvetési rendelet-tervezetet a tervszámoknak megfelelően előkészíti, az Elnök pedig előterjeszti azt a közgyűlés számára elfogadásra. (Áht. 2011)

2.6. A vármegyei önkormányzatok bevételei

A vármegyei önkormányzatok a költségvetésüket önkormányzati rendeletben szabályozzák. Önállóan gazdálkodnak, önálló vagyonuk van, de bevételeik egy része a központi költségvetésből folyik be. A vármegyei önkormányzatok gazdálkodásukat önállóan alakítják ki, a pénzeszközökkel önállóan rendelkeznek a jogszabályok keretei között.

A vármegyei önkormányzatok költségvetésének bevételeinek típusait három nagy csoportba sorolhatjuk, a Saját bevételek, melyek az önkormányzat saját forrásai, a központi alrendszerből, központi költségvetésből átengedett bevételek és egyéb bevételek, a Központi költségvetési támogatások, melyeket az önkormányzatok a központi költségvetésből kapnak. (Erdős 2014)

2.7. A vármegyei önkormányzatok kiadásai

A vármegyei önkormányzat költségvetéséből olyan feladatokat köteles finanszírozni, amelyeket az önkormányzati törvény vagy más törvények kötelezően vármegyei önkormányzati hatáskörbe rendelnek el, beleértve a vármegyei önkormányzat önkormányzati rendeleteiben foglalt feladatokat. Az önkormányzati kiadások elemei a különböző közszolgáltatások biztosításához kapcsolódó kiadások, a személyi illetmények, az államháztartáson kívüli, illetve belüli szervezeteknek juttatott támogatások, illetve az egyéb kiadások. (Erdős 2014)

2.8. A vármegyei önkormányzatok vagyongazdálkodása

Az Önkormányzat vagyona nemzeti vagyon, amely törzsvagyonból és a törzsvagyon körébe nem tartozó üzleti vagyonból áll. Az önkormányzati vagyon részét képezik az Önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok, ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok, egyéb vagyoni értékű jogok, immateriális javak, járművek, eszközök (így különösen: a számítástechnikai eszközök, egyéb gépek, berendezések, felszerelések), valamint az önkormányzat tulajdonába kerülő társasági részesedések, pénzügyi eszközök.

A törzsvagyon tárgyai forgalomképtelenek vagy korlátozottan forgalomképesek. A törzsvagyon tárgyait törvény és e rendelet állapítja meg. A törzsvagyon közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja. Az Önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló nemzeti vagyon - a törvényben foglalt kivétellel - nem idegeníthető el, vagyonkezelői jog, jogszabályon alapuló használati jog vagy szolgálat kivételével nem terhelhető meg, azon osztott tulajdon nem létesíthető. (SVMÖ 5/2023.)

2.9. Széchenyi 2020

A Széchenyi 2020 legfontosabb céljai a regionális gazdasági versenyképesség erősítése;

a régiók turisztikai vonzerejének növelése; a térségi közlekedési infrastruktúra és a közösségi közlekedés fejlesztése; a helyi környezeti állapot javítása; az energiatakarékosság és –hatékonyság, illetve a megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése; a települések átfogó, integrált fejlesztése; a régión belüli társadalmi és területi különbségek mérséklése és a társadalmi infrastruktúra fejlesztési feltételeinek megteremtése. Ennek érdekében hét kiemelt területen indít el összehangolt állami és uniós fejlesztéseket: a gazdaság, a közlekedés, a környezet, a területfejlesztés és az energetika területén, a társadalom megújulása érdekében, és az államreform feladataival összefüggésben.

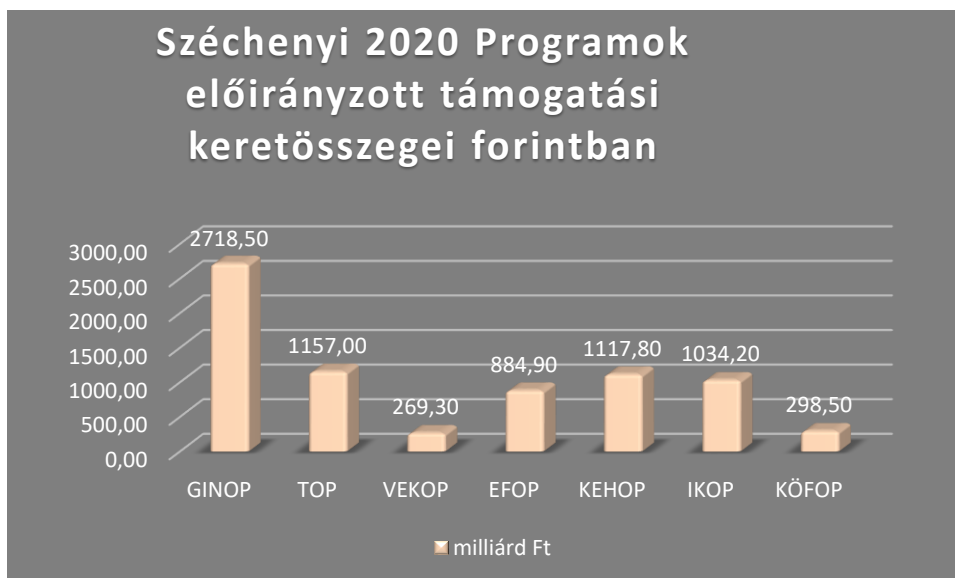
A kohéziós politika 11 tematikus célt tűzött ki, amelyek a 2014 és 2020 közötti időszak növekedését ösztönzik.

1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése
2. Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének és használatának terjesztése, minőségük javítása
3. A kis- és középvállalkozások versenyképességének fejlesztése
4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági modellre való áttérés támogatása
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása
6. A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása
7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és a hálózati infrastruktúrák javítása
8. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása
9. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és a diszkrimináció elleni küzdelem
10. Befektetés az oktatásba, a képzésbe és az élethosszig tartó tanulásba
11. A közigazgatás hatékonyságának javítása (European Commission 2014)

A Széchenyi 2020 7 operatív programból áll, melyek a 2014-2020 programozási időszak Európa Uniós forrásainak felhasználásához készítettek, mely társadalmi egyeztetést követően került az Európai Bizottsághoz hivatalos tárgyalásra.

A Széchenyi 2020 operatív programjainak indikatív forrásallokációja 7 480,2 milliárd forint, azaz majdnem 7 500 milliárd forint. A Széchenyi 2020 keretösszege majdnem eléri a 2007-2013 között rendelkezésre álló Európa Uniós forrást, amely majdnem 8 000 milliárd forint volt. A Partnerségi Megállapodás és a Széchenyi 2020 alapján az operatív programokra előírányzott támogatási keretösszeg az alábbiak szerint oszlik el.

Ahogy az a 3. ábrán is látható a legnagyobb forráskeretet a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) kapta, de a forráselosztás alapján jelentős problémának vélték a településfejlesztést is. Nagymértékű fejlesztési forrást kapott még a klímastratégia erősítése, azonban némiképp háttérbe szorult ebben a ciklusban a közszolgáltatások fejlesztése és a régiókon belüli fejlettségből adódó különbségek csökkentése. (Partnerségi megállapodás 2014-2020)

3. ábra: A Széchenyi 2020 - Programok előírányzott támogatási keretösszegei

*Forrás: Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra
adatok alapján saját szerkesztés*

2.10. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) ismertetése

A szubszidiaritás és az Európai Unió Területi Agendája 2020 dokumentumban megfogalmazott hely alapú megközelítés elvével összhangban szükség van egy olyan beavatkozási logikára a fejlesztéspolitikában, ami lehetővé teszi, hogy a különféle területi szintekhez a térségi sajátosságoknak megfelelő, eltérő beavatkozási irányokat rendeljünk. A TOP ezt a törekvést képviseli: az eltérő területi igényekre reagál, ezekre szabott beavatkozásokat valósít meg, és azokkal összhangban a térségek belső erőforrásaira építő fejlesztéseket céloz.

A Partnerségi Megállapodásnak (Partnerségi megállapodás 2014-2020) megfelelően a TOP a térségi adottságokra szabottan támogatja a helyi gazdasági rendszerek és a helyi foglalkoztatási képesség helyreállítását. A magyar területi közigazgatás elmúlt években lezajlott reformja (a helyi önkormányzatok, a járások, a megyék és a központi állam közötti feladat- és forrásmegosztás újraszabályozásával) a térségi és helyi fejlesztéspolitikát is átalakította. Ebből a szempontból a legfontosabb, a területfejlesztési törvényben rögzített változás, hogy a megyék erős tervezési és területfejlesztési feladatköröket kaptak. A Partnerségi Megállapodás a fentiekkel összefüggésben három alapelvet rögzít a térségi decentralizált fejlesztések kijelölésére: az önkormányzatok jogilag meghatározott kompetenciáit, miszerint a TOP fejlesztések kedvezményezettjei döntően az önkormányzatok, a fejlesztések méretét, miszerint a TOP elsősorban térségi és helyi jelentőségű fejlesztéseket finanszíroz, továbbá a fejlesztések térségi integrációját, miszerint a TOP fejlesztései területileg összehangolva valósulnak meg. A TOP kialakítása ezen elvek szerint történt.

Magyarországon számos további tényező indokolja a területileg decentralizált fejlesztéseket. Az egyes megyék és térségek gazdasági-társadalmi adottságaiban vannak olyan sajátosságok, erőforrások és potenciálok, amelyek kibontakoztatása célzott, területileg integrált stratégiák alapján a magyar gazdaság fejlődésének fontos szegmensét képezheti. A

város-vidék kapcsolatok fejlesztése ugyancsak decentralizált térségi programok keretében szervezhető leghatékonyabban. A területi specifikumok érvényesítésével olyan területi hozzáadott értékkel valósíthatók meg a fejlesztések, amely az ágazati operatív programok esetében nem érvényesül.

Emellett az országon belül jelentős területi eltérések figyelhetők meg a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságok terén, valamint a társadalom és a gazdaság fejlettségében. Ezért az egyes térségekben eltérő, a sajátos térségi adottságokra szabott beavatkozásokra van szükség, amelyek a térségi gazdaságfejlesztés révén hozzájárulnak a különbségek csökkentéséhez is. Különösen nagyok a különbségek az alacsonyabb (megyei és járási) területi szinteken. (TOP 2014)

A TOP hosszú távú átfogó, 2020-ig szóló célja az volt, hogy a Dél-dunántúli régió felzárkózzon az ország fejlettebb területeihez. Ezzel összhangban 2013-ig a program stratégiai célkitűzése a régió leszakadásának megállítása, országos növekedési pályán tartása, annak érdekében, hogy a későbbiekben lehetőség legyen egy felzárkózási megindítására. Ehhez 2 stratégiai célt fogalmaztak meg és építettek be az operatív programba (Regionális Politika 2015):

- Gazdaságélénkítéshez és foglalkoztatási szint növeléséhez szükséges helyi feltételek biztosítása
- Vállalkozásbarát és népességmegtartó település-, kiemelten városfejlesztés, az életminőség és társadalmi összetartozás javításához szükséges helyi feltételek biztosítása

A tervezett beavatkozásokat a hatékony végrehajtás érdekében hét prioritási tengelybe sorolták, amelyek összhangban álltak a stratégiai célokkal. A TOP 2014-2020 közötti időszakra megfogalmazott prioritási tengelyei a következők (Regionális Politika 2015):

1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztés, foglalkoztatás ösztönzés, társadalmi együttműködés
6. Fenntartható városfejlesztés a megyei jogú városokban
7. Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)

Az egyes prioritásokra meghatározott költségvetési keretet, az 1. számú táblázat szemlélteti.

2.10.1. A hét prioritási tengely ismertetése

1. prioritási tengely: Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére: A prioritási tengely célja a munkahelyteremtés. Ennek eszközeként támogatta a helyi gazdaságok működését, a turizmust, valamint a közlekedési feltételek fejlesztésével a munkahelyek elérhetőbbé válását, valamint a szolgáltatások fejlesztésével a kisgyermekesek munkaerőpiacra történő mielőbbi visszatérését.

2. prioritási tengely: Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés: A prioritási tengely célja a vállalkozások és a lakosság számára kedvezőtlen települési környezet kialakítása, a gazdaság ösztönzésével, valamint élhetőbb települési közeg kialakítása előszörban a fiatalabb korosztály megtartása céljából.

3. prioritási tengely: Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken: A prioritás révén a széndioxid kibocsátás javult, mérséklődött az egyéni gépjármű-közlekedés térhódítása a közforgalmú közlekedéssel szemben, javult a környezetbiztonság, és fokozta a környezettudatosságot. A prioritás forrásainak felhasználása során regionális utak, a kerékpárutak és a tömegközlekedési fejlesztések, szennyvízkezelési és hulladéktárolási infrastruktúra beruházások valósultak meg.

4. prioritási tengely: A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése: A prioritás célja az önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének javítása, a szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, valamint az egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése.

5. prioritási tengely: Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztés, foglalkoztatás ösztönzés, társadalmi együttműködés:

A prioritás célja az ERFA prioritásokhoz kapcsolódó ESZA támogatások, kiemelten a megyei gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó foglalkoztatási célú támogatások, a szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó közösségi, humán fejlesztések támogatása, továbbá a helyi identitás és kohézió erősítése, Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködésekkel és társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programokkal.

6. prioritási tengely: Fenntartható városfejlesztés a megyei jogú városokban: A prioritás középpontjában a gazdaságélénkítést és foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati helyi gazdaságfejlesztés áll, közlekedésfejlesztés, valamint közszolgáltatások fejlesztése megújuló energia-felhasználás növelésével.

7. prioritási tengely: Községi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD):

A prioritás célja előszörban a kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése. A prioritás kísérleti jelleggel, városokban a helyi civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésével. Központi elem a helyi közösség részvétele a tervezésben és a megvalósításban. Kiemelt cél a fiatalok részvétele, a fiatalok megtartása valamint közösség-szervezési programokra való ösztönzése.

(Magyar Államkincstár, 2014).

Ahogy az az 1. táblázatban is látható a legnagyobb forráskeretet a városfejlesztés és a gazdasági környezet fejlesztése prioritás kapta, de a forráselosztás alapján jelentős problémának vélték a városok széndioxid kibocsátását és a településfejlesztést is. Nagymértékű fejlesztési forrást kapott az emberi erőforrások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése, azonban némiképp háttérbe szorult ebben a ciklusban a szolgáltatások fejlesztése és a községi szinten irányított városi fejlesztések. (ISO+Szakértő 2014)

1. táblázat

A TOP egyes prioritásai esetében meghatározott források

Prioritás megnevezése	A prioritásra meghatározott forrás összege (euró)	Megoszlás (%)
Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	962 4333 080	24,24
Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	476 572 323	12,00
Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	648 132 024	16,32
A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	199 191 040	5,02
Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztés, foglalkoztatás ösztönzés, társadalmi együttműködés	289 234 071	7,28
Fenntartható városfejlesztés a megyei jogú városokban	1 248 120 447	31,43
Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)	147 192 067	3,71
Összesen:	3 970 875 052	100

Forrás: ISO+Szakértő 2014. alapján saját szerkesztés

Valamennyi operatív programhoz hasonlóan a TOP esetében is konstrukciók formájában kerülnek kiírásra a pályázat felhívások, mely konstrukciók számát a felhívás azonosítószáma jelenti.

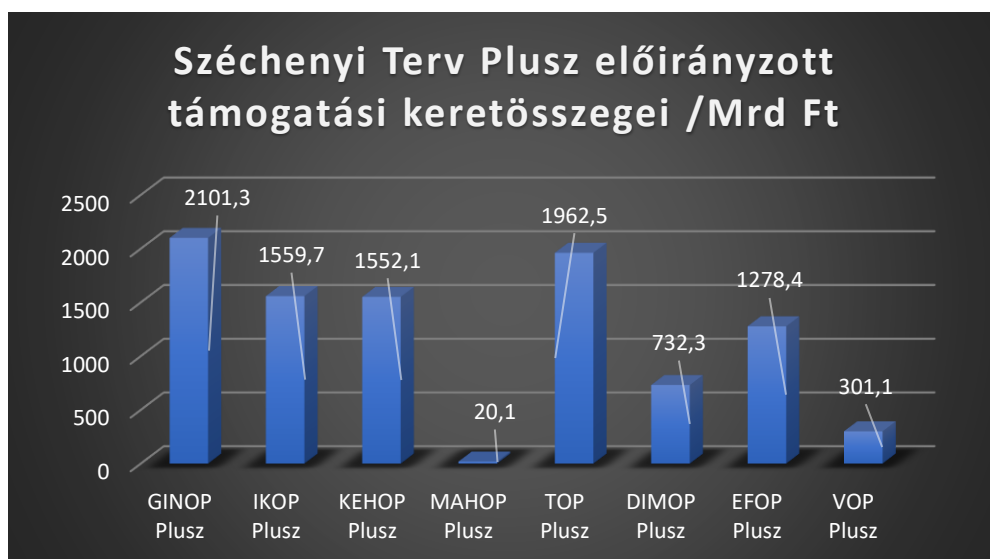
2.11. Széchenyi Terv Plusz

A Széchenyi Terv Plusz a Széchenyi 2020 operatív program folytatása, mely a 2021-2027 programozási időszak Európa Uniós forrásainak felhasználásához készítettek, mely társadalmi egyeztetést követően került az Európai Bizottsághoz hivatalos tárgyalásra.

A Széchenyi Terv Plusz operatív programjainak indikatív forrásallokációja 9507,5 milliárd forint. A Széchenyi Terv Plusz keretösszege meghaladja a 2014-2020 között rendelkezésre álló Európa Uniós forrást, amely majdnem 7 500 milliárd forint volt. A Partnerségi Megállapodás és a Széchenyi Terv Plusz alapján az operatív programokra előirányzott támogatási keretösszeg az alábbiak szerint oszlik el.

Ahogy az a 4. ábrán is látható a legnagyobb forráskeretet az előző ciklushoz hasonlóan a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) kapta, de a forráselosztás alapján még mindig jelentős problémának vélték a településfejlesztést is. Mindemelett

lényeges fejlesztési forrást kapott még a közlekedésfejlesztés, mind a klímastratégia erősítése, azonban némiképp háttérbe szorult ebben a ciklusban a közszolgáltatások, a digitális megújulás, a fenntartható halászat és vízvédelem. (Széchenyi 2023)

4. ábra: A Széchenyi Terv Plusz - Programok előirányzott támogatási keretösszegei
Forrás: Saját szerkesztés - A Széchenyi Terv Plusz program alapján

A Széchenyi Terv Plusz legfontosabb céljai a regionális gazdasági versenyképesség erősítése; a régiók turisztikai vonzerejének növelése; a térségi közlekedési infrastruktúra és a közösségi közlekedés fejlesztése; a helyi környezeti állapot javítása; az energiatakarékosság és –hatékonyság, illetve a megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése; a települések átfogó, integrált fejlesztése; a régió belüli társadalmi és területi különbségek mérséklése és a társadalmi infrastruktúra fejlesztési feltételeinek megteremtése. Ennek érdekében nyolc kiemelt területen indít el összehangolt állami és uniós fejlesztéseket: a gazdaság, a közlekedés, a környezet, a területfejlesztés és az energetika területén, a digitális megújulása érdekében, és az államreform feladataival összefüggésben.

2.12. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP_PLUSZ) ismertetése

A TOP Plusz a 2014-2020 közötti Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) eredményeire építve jött létre, és megtartja annak tematikáját és integrált területi programjainak modelljét. A program elsősorban a helyi önkormányzati fejlesztéseket támogatja, kiemelve a gazdaságélénkítést, munkahelyteremtést és bővítést, valamint a népességmegtartást és a családvédelmet a térségi és helyi feltételek biztosítása révén. Ennek megfelelően fókuszál a helyi gazdaságfejlesztésre, foglalkoztatásra, helyi turizmusra, települési infrastruktúrára, településüzemeltetésre és helyi közszolgáltatások fejlesztésére. A TOP Plusz hat prioritást határoz meg. (TOP_Plusz 2021)

2.12.1. A hat prioritási tengely ismertetése

1. prioritási tengely: Élhető vármegye: melyben kiemelkedő szerepet kap a klíma-alkalmazkodás fejlesztése, a helyi közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások, a települési

zöld és kék infrastruktúra, a helyi közösségi és kulturális, sport és szabadidős terek és szolgáltatások, az IKT és okos település-fejlesztések, a szociális városrehabilitáció, a belterületi utak fejlesztése, valamint a fenntartható városfejlesztéshez kapcsolódó fejlesztések

2. prioritási tengely: Klímabarát vármegye: melyben megvalósulnak az önkormányzati épületek és gyógyfürdők energiahatékonysági korszerűsítése, és a megújuló energia-felhasználás növelése, valamint a fenntartható városfejlesztéshez kapcsolódó fejlesztések

3. prioritási tengely: Gondoskodó vármegye: melyben kiemelkedő szerepet kap a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések, a szociális városrehabilitáció soft programjai, a helyi közösség fejlesztése, gyermekjóléti alapellátás, bölcsődei és óvodai ellátás infrastrukturális fejlesztése, az egészségügyi és szociális alapellátás infrastrukturális fejlesztése, a köznevelés infrastruktúra fejlesztése, valamint a fenntartható városfejlesztéshez kapcsolódó fejlesztések

4. prioritási tengely: Budapest infrastrukturális fejlesztések: melyben az esélyteremtő és Zöld Budapest beavatkozások, az élhetőbb városi környezet megteremtése integrált településfejlesztési beavatkozásokkal, a szociális célú városrehabilitáció és az épületállomány energiahatékony infrastrukturális hátterének javítása kerül előtérbe.

5. prioritási tengely: Budapest humán fejlesztések: melyben a szociális szolgáltatások kapacitásainak megerősítése, a lakhatáshoz és a lakhatást segítő szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése, a Fővárosi Foglalkoztatási Paktum létrehozása, a szociális, egészségügyi és munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások összehangolt biztosítása, a lakásfelújításokat támogató energiaügynökségi modell létrehozása mellett.

6. prioritási tengely: Versenyképes vármegye: melyben a helyi, térségi gazdaságfejlesztési infrastruktúra (pl. üzleti infrastruktúra), a helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra (pl. alacsonyabb rendű utak), a helyi és térségi turizmusfejlesztés, gyógyfürdőkhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, az aktív- és ökoturisztikai beruházások támogatása, valamint a fenntartható városfejlesztéshez kapcsolódó fejlesztések

A TOP Plusz fejlesztései révén Magyarország minden vármegyéjében, különösen a legkevésbé fejlett régiókban és járásokban javulhatnak a helyi gazdaságfejlesztés feltételei, a foglalkoztatás helyzete, a települési infrastruktúra és a közszolgáltatások minősége. Ezáltal erősödhet a települések népességmegtartó ereje és javulhat a lakosság életminősége.

2.13. Nemzetközi kitekintés

A regionális támogatási politika a Római Szerződésben még nem szerepelt közösségi célként, és az 1960-as években is csak az Európai Beruházási Bank kedvezményes hiteleiben jelent meg. A '70-es évek elején az első kibővülés és a gazdasági válság következtében nyilvánvalóvá vált, hogy a közös piac zökkenőmentes működéséhez szükség van az elmaradott területek támogatására. Ennek eredményeképp hozták létre 1975-ben az Európai Regionális Fejlesztési Alapot, az ERFA-t, amelynek fő feladata a Közösségen belüli regionális és társadalmi különbségek mérséklése lett, valamint kiegészítette az 1960-ban létrehozott Európai Szociális Alap (ESZA) és az 1962-ben létrehozott Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap (EMOGA) Orientációs Részlegének

tevékenységét. A három alap és az 1993-ban létrehozott ún. Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (HOPE) összességét nevezzük Strukturális Alapoknak. A Strukturális Alapokra épülő támogatáspolitikát 1993-ban kibővült a Kohéziós Alappal, amelyet a Strukturális Alapoktól függetlenül a Maastrichti Szerződés hozott létre. Felállításának célja az volt, hogy az Unió olyan államait segítse a Gazdasági és Monetáris Unióhoz (GMU) történő felzárkózásban, ahol a GNP nem éri el a közösségi átlag 90%-át. Tehát a Kohéziós Alapból nyújtott támogatásokra országok és nem régiók jogosultak, elsősorban infrastrukturális fejlesztésekre fordítható támogatásokat biztosít. Az 1999. márciusi berlini csúcson elfogadott Agenda 2000 reformcsomagnak a Strukturális és Kohéziós Alapokat érintő rendelkezéseinek célja az újabb bővítés és a regionális támogatáspolitikát összeegyeztetése volt. Ez a csomag 2000-től számos ponton átalakította a strukturális és kohéziós politika finanszírozási rendszerét. Átmenetileg sikerült szabályoznia a csatlakozó országok bekapcsolódását az alapok támogatásába, ezért a gazdasági és társadalmi kohézió eszközeinek a 2004-ben csatlakozott tagállamokra történő teljes körű kiterjesztése csak 2007-ben valósult meg, a 2007-2013-as pénzügyi terv révén. (European Communities 1999)

A Kohéziós Politika legfontosabb célja a tagországok között lévő egyenlőtlenségek mérséklése, a legkevésbé fejlett tagországok felzárkóztatása. A Kohéziós Alapnál prioritást élvez a környezetvédelem és a közlekedés fejlesztése. A Kohéziós Alap nem része a Strukturális Alapoknak, mert külön szabályozása van és a Strukturális Alapokkal ellentétben erre országok és nem régiók pályázhatnak. (Aubert A. – Csapó J. 2004)

A négy Strukturális Alap változatlan összetételben maradt fent a programcsomag után is, de az ezekhez kapcsolódó közösségi kezdeményezéseket koncentrálták. 2000 előtt 13 program működött, majd azt követően már csak 4 funkcionált: az INERREG, az EQUAL, az URBAN és a LEADER. A Kohéziós Alapot az Agenda 2000 változatlan formában őrizte meg. 2007-től az addigi négy strukturális alap, a közösségi kezdeményezések és a Kohéziós Alap helyett, két strukturális alap, az ERFA és az ESZA, valamint a Kohéziós Alap maradt fent. Leválasztották a közös agrárpolitikához, illetve a közös halászati politikához tartozó finanszírozási eszközöket, az EMOGA Orientációs Részlegét és Az Európai Halászati Alapot, és új elnevezéssel és működési szabályokkal létrehozták az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapot, az EMVA-t.

A strukturális politika célja az egyenlőtlenségek csökkentése a tagállamokon és régiókon belül, illetve azok között. Ezt a Strukturális Alapokon és a Kohéziós Alapon keresztül valósítja meg.

Európai Regionális Fejlesztési Alap

1975-ben hozták létre az Unió regionális fejlesztési politikájának legfontosabb pénzügyi eszközét, az ERFA-t. Alapvető feladata az unió régiói közötti fejlettségi különbségek csökkentése, valamint részt vesz a régiók fejlesztésében és átalakításában is.

Feladatai:

2000-2006:

- az idegenforgalmi és kulturális befektetések,
- a határokon átnyúló és interregionális együttműködések,
- a kis- és középvállalkozásokat segítő programok,
- a munkahelyteremtést elősegítő programok, és
- strukturális alkalmazkodás és a gazdasági növekedést segítő beruházások

támogatása (közlekedés, távközlés, energia szektor), valamint

- a hanyatló ipari körzetek újjáélesztését.

2007-2013:

- kutatás, fejlesztés, innováció
- a környezetvédelem és
- a lakhatás és lakásfejlesztés.

2014-2020:

- a munkaerőpiac és a regionális gazdaságok erősítése,
- a határokon átnyúló nemzetek feletti és régiók közötti együttműködés fokozása.

Európai Szociális Alap

1960-ban hozták létre. Célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott gazdasági és társadalmi fejlődést, valamint több és jobb munkahelyek létrehozása,

Feladatai:

- az EU egész területén a foglalkoztatás fenntartása,
- a munkavállalók szakmai és térbeli mobilitásának elősegítése (szakmai átképzések, munkahelyteremtő konstrukciók támogatása),
- egyenlő esélyek elvének érvényesítése (a munkanélküliek és a hátrányos helyzetű csoportok elhelyezkedési lehetőségeinek javítása),
- munkahelyteremtés,
- a humán erőforrás fejlesztése,
- aktív munkaerő-piaci politika és az információs társadalom kiépítésének támogatása (élethosszig tartó tanulás biztosítása, szaktanácsadás javítása, helyi foglalkoztatási programok támogatása). (Sarudi Cs. 2004)

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

3.1. Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala bemutatása

A Somogy Vármegyei Önkormányzat területi önkormányzat, melynek alapvető feladata 2012. január 01-től jelentősen megváltozott. Az Önkormányzat és Hivatala a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) rendelkezéseinek megfelelően látja el feladatait, és szervezi működését. Az Mötv. 27. § (1) bekezdése a megyei önkormányzatok számára területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat címez kötelező önkormányzati feladatként. Ezen felül, amennyiben ezt a közszféra szervezete igényli a 272/2014 (XI.4.) Kormányrendelet 5. sz. mellékletében foglalt tevékenységek ellátásában kötelezően részt vesz. A Hivatal az Mötv. 84. §. (1) bekezdésében meghatározottak szerint ellátja az önkormányzat működésével, az Elnök feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatokat. E rendelkezések szerint a Hivatal feladatellátásában elsőbbséget élvez a kötelező önkormányzati feladatok ellátásának biztosítása. A Hivatal, figyelemmel az Önkormányzat feladataira, négy irodára tagozódva látja el feladatait. Az irodák elnevezése, feladatköre és személyi összetétele a Somogy Vármegyei Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 6/2014 (XII.12.) önkormányzati rendelettel szabályozott. Az irodákban megosztott hivatali személyi állomány létszáma 33 fő, melyből 15 fő tisztán terület- és projektfejlesztéshez, valamint, menedzsmenthez kapcsolódó feladatokat lát el a Területfejlesztési Irodába és a Projektfejlesztési- és menedzsment Irodába tagozódva. 8 munkatársunk pedig az Önkormányzati – és jogi Irodába, valamint a Pénzügyi- és vagyongazdálkodási Irodában osztott munkakörben lát el projektekhez kapcsolódó különböző feladatokat (közbeszerzés, projekt pénzügyek, szerződéskötésekhez kapcsolódó jogi feladatok). A feladatellátás meghatározásánál a 272/2014 (XI.4.) Kormányrendelet 5. sz. mellékletében foglalt tevékenységek ellátása során kiemelt figyelmet fordítanak a fent, nevezett rendelet VI. pontjában foglalt összeférhetlenségi szabályokra. A Hivatal által végzett projektfeladatok elvégzéséhez szükséges mindennemű szakértelem rendelkezésre áll az apparátusban: jogász, igazgatásszervező, közgazdász, építészmérnök, mérlegképes könyvelő, területfejlesztési- és vidékfejlesztési agrármérnökök.

A Somogy Vármegyei Önkormányzat elnöke, mint a Közgyűlés által Döntés Előkészítő Bizottságba delegált személy foglalkoztatása az önkormányzat keretei között történik. Az önkormányzatnál, mint konzorciumi partnernél felmerülő döntések a Közgyűlés átruházott hatásköröként az Alelnök számára biztosított. A projektekkel felmerülő feladatokat pedig a Hivatal, mint az önkormányzat munkaszervezete végzi. A Somogy Vármegyei Önkormányzat az általános forgalmi adónak nem alanya, így adófizetésre nem kötelezett és az előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult.

1. kép: A Vármegyeháza épületegyüttese

Forrás: saját készítésű fotó

3.2. Állapot meghatározás

Az alábbiakban szemléltetem, a kiválasztott vizsgálatba vont időszak két végpontját, a 2013. évet mikor is a konszolidációt követően az önkormányzat megkapta a területfejlesztési feladatellátást. Ez az év tekinthető a „kezdetek”, mert itt még csak törvényi szinten jelent meg a kötelező feladat, de annak végrehajtási rendeletei még hiányoztak így az önkormányzat tulajdonképpen a megyei területfejlesztési dokumentumok, mint a területfejlesztési stratégia-, terv-, program, az Integrált Területi Program, a területrendezési tervek elkészítésére szorítkozott. Az, hogy hogyan tölti be a területfejlesztési, településfejlesztési és a vidékfejlesztési funkciót, még nem lett számára meghatározva.

Majd a 272/2014. Korm.rendeletben meghatározottak alapján érkezett a településfejlesztés, a TOP feladatok végrehajtásának összefoglalásával. Vidékfejlesztési feladatot – a koordináción kívül - nem kapott, annak részletszabályait a mai napig nem határozták meg. Később, 2022-re a megyei önkormányzat elhatározza, hogy a TOP feladatok analógiájára ugyanezt csinálja a vidékfejlesztési pályázatokkal is, amit önként vállalt feladat szinten jelenik meg, így eljutott 2022-be a feladatvégzés „csúcs”-ára amikor is mind a területfejlesztés-, mind a településfejlesztés-, mind a vidékfejlesztés megjelenik a munkavégzésében kötelező és önként vállalt feladatként is. Ezt erősíti meg a 256/2021. Korm.rendelet, mellyel az új európai uniós fejlesztési ciklusára vonatkoztatott TOP_PLUSZ pályázatok feladatai hárulnak rá. Így a TOP „kifutásával, és a TOP_PLUSZ beillesztésével tulajdonképpen a feladatmennyisége megmarad 2023-tól is, várhatóan 2027-ig. A TOP csökkenésével, a TOP_PLUSZ felfejlődésével következésképpen ugyanazt a szintet tudja tartani.

4. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

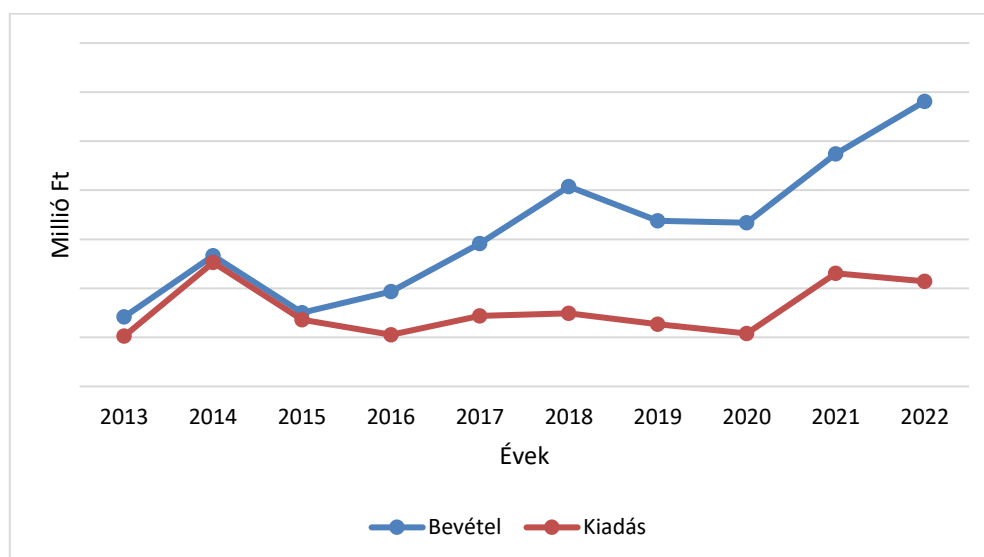
4.1. Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala pénzügyi helyzete a működés szempontjából

A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala gazdálkodásával kapcsolatosan megállapíthatjuk, hogy minden vizsgált költségvetési év a takarékoság jegyében telik el, fokozottan fegyelmezett, következetes gazdálkodás jellemezi. A jogszabályokban meghatározott feladatait folyamatosan látja el, a feladatok finanszírozását folyamatosan biztosítja, gazdálkodása, likviditása kiegyensúlyozott, működése stabil. Feladatai teljesítéséhez hozzájárul az előző évek zárszámadásból beépülő maradvány, valamint a költségvetési kapcsolatokból és a pályázatokból származó források. Dolgozatomban a 2013-tól terjedő időszakban lezajló változásokat mutatom be, elemzem és vonok le belőle következtetést. A Hivatallal ellentétben az Önkormányzatnál a tervezés folyamata fordított, tehát először a bevételek, majd a kiadások kerülnek meghatározásra. A kiadásokon belül először a finanszírozási kiadás összegét rögzítjük, ezt követően ismertté válik a még felosztható forrás mely az Önkormányzatban felmerülő kiadásokra és a tartalékképzésre fordítható. Itt azonban figyelembe kell venni azt a tényezőt, hogy a pályázati támogatásokból származó bevételek, illetve azok maradványai csak a projektek finanszírozására használhatók fel, azokat nem lehet az Önkormányzat napi működésével kapcsolatos kiadásokra fordítani.

Ahogy az 5. ábra is mutatja azt a tényt, hogy 2013. évi önkormányzati költségvetésben meghatározó szerepe volt annak a külső tényezőnek, hogy megváltozott az önkormányzati feladatellátás és ezzel együtt a finanszírozási struktúra is. Állami fenntartásba került korábban a megyei önkormányzat által elvégzett feladatok zöme (pl. kórház, középiskolák kollégiumok, idősek otthona fenntartása) a megyei önkormányzatok létszáma és az állami finanszírozása is a töredékére csökkent. A 2011-ben kialakult új szervezeti és pénzügyi szerkezet az állam által biztosított feladatalapú támogatásból finanszírozható volt. 2013. utolsó napjaiban megjelentek a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program felhívásai, ettől kezdve az önkormányzat hivatala útján a települési fejlesztési igények felmérését követően támogatási kérelmek benyújtását kezdte meg, hogy a települések fejlesztési céljai megvalósításába a 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet alapján konzorciumi partnerként előkészítési és menedzsmenti feladatokat lásson el, ahogy teszi ezt jelenleg is a 256/2021. (V.18.) Kormányrendelet alapján. Jól látható a pozitív tendencia 2013 és 2022 között, a költségek racionalizálását, a likviditás folyamatos biztosítását és bevételi források bővítését határozták meg. 2015-től folyamatos növekedés látható, ekkor érkeztek meg az első pályázati döntések melyeket követően az előlegek lehívására került sor. A 2018 és 2020 közötti csökkenés annak köszönhető, hogy elkezdődtek a pályázatok kivitelezési munkálatai, újabb pályázatok csekély számba íródtak, azok előlegei pedig elenyészőek voltak a korábbi évekhez képest.

A kiadási oldalt tekintve az, a bevételi oldallal összhangban került meghatározásra. Meg kell jegyezni azonban, hogy a kiadások teljesítése – ahogy az az alábbi ábrán látható – elmaradt a bevételektől, ami azonban nem azért mutatja ezt a képet, mert „a bevételi oldal túltervezett volt”, hanem azért, mert a TOP-ból származó bevételek nem a kiadások

felmerüléséhez igazítottan érkeztek, hanem koncentráltan, és abból a következő évek likviditását biztosítandó, tartalékot kellett képezni a működőképesség hosszútávú biztosítása érdekében.

5. ábra: A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala korrigált összes bevétele és kiadása

Forrás: Saját szerkesztés

4.1.1. Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala feladatalapú, illetve saját bevételeinek bemutatása

Az önkormányzat feladatalapú működési költségvetési támogatása a 2021. évi XC. törvény Magyarország 2022. évi központi költségvetési törvényének 3. számú mellékletének 7.2.1.7. pontja alatt meghatározottak szerint 257 800 000 Ft, melyből, mint minden vizsgált évben így 2021. decemberében sem volt ez másként, 10 312 000 Ft előleg érkezett az önkormányzathoz. A támogatás folyósítása a következőképp történik, a tárgyévet megelőző év decemberében folyósításra kerül a 4%-a 10 312 000 Ft összegben majd a tárgyév minden további hónapjában további 8 %-a 20 624 000 Ft összegben, így jön ki a 100 % 13 hónapra.

A tervezés során nem lehet az előleggel csökkentett feladatalapú támogatással számolni, hanem pénzügy technikai megoldással a finanszírozási kiadások között kell megjeleníteni. Az előleg összege az önkormányzat előző évi maradványának részét képezi, tekintettel arra, hogy az előző évben megtörtént a jóváírása.

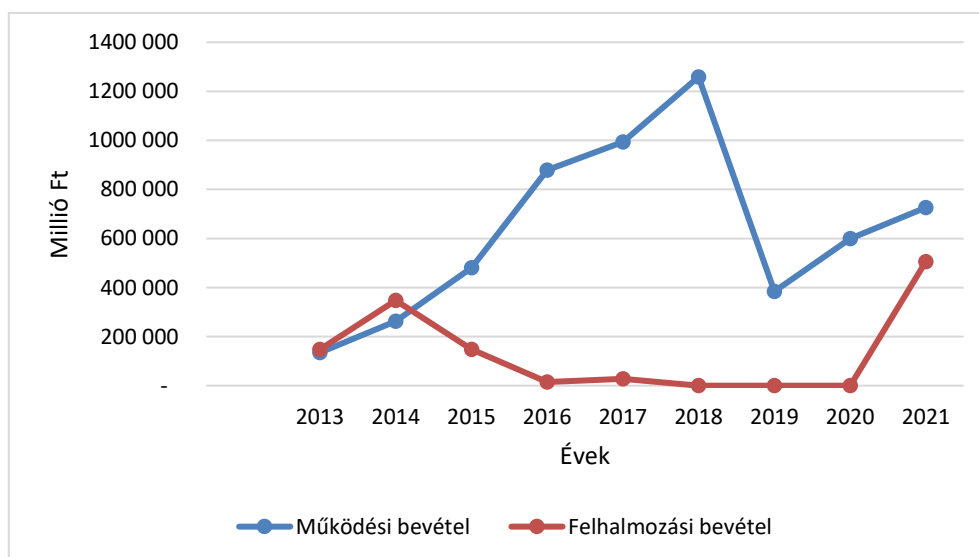
Az Önkormányzat várható saját szolgáltatási bevételei, az előirányzat a települési önkormányzatokkal kötött keretmegállapodások alapján a települési pályázatok elkészítésére kapott megbízási szerződésekben rögzített projektelőkészítési- és projektmenedzsmenti feladatok bevételeiből várhatóak.

A Hivatal saját szolgáltatási bevételei sport szövetségektől származó bevételekből, illetve a projektírási feladatoknak az ellentételezése, melyeket a Hivatal menedzserei végeznek az önkormányzattal megbízási szerződés keretében együttműködő települési önkormányzatoknak pályázatok írására. A pénzmaradvány és a saját bevételek számbavételét követően a bevételek és kiadások egyenlege megmutatja, hogy mekkora

összeget kell az Önkormányzatnak központi irányítószervi támogatás címén a Hivatal részére átadni.

4.1.2. *Működési és Felhalmozási bevételek*

A 6. ábra mutatja a működési és felhalmozási bevételek alakulását 2013-tól 2022-ig. Az előirányzott felhalmozási, illetve működési bevételek fedezik a költségvetési szerv finanszírozási és működési kiadásait. Összességében elmondható a működési bevételek növekedése a vizsgált időszakban, bár volt egy éles zuhanás 2018 és 2020 között, ami annak köszönhető, hogy elkezdődtek a TOP pályázatok kivitelezési munkálatai, újabb pályázatok csekély számba íródtak, azok előlegei pedig elenyészőek voltak a korábbi évekhez képest. Továbbá megfigyelhető egy éles emelkedés is 2021-ről 2022-re a TOP_PLUSZ konstrukciók megjelenésével 94 nyertes pályázat előlegeinek lehívására került sor. A felhalmozási bevétel pedig a dolgozóknak nyújtott munkáltatói lakáshitel törlesztésből adódott, mely a felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök visszatérülése államháztartáson kívülről jogcímen szerepel a költségvetésben.

6. ábra: A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala bevételeinek alakulása

Forrás: Saját szerkesztés

4.1.3. *Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala feladatalapú, illetve saját kiadásainak bemutatása*

Az önkormányzat feladatalapú, illetve saját kiadásai a következőképpen épülnek fel. Elsősorban személyi juttatások, valamint ehhez kapcsolódóan kerül meghatározásra munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó figyelemmel a jogszabályi változásokra.

Dologi kiadások között a meglévő szerződések, előzetes kötelezettségvállalások itt szerepelnek a mindennapos működésével kapcsolatos kiadások, mint a Vármegyeháza teljes rezszi- és fenntartási költségei, gépjármű üzemeltetés költségei, internet, fénymásolók,

számítógépek üzemeltetése, informatikai programok rendszerkövetése, karbantartási kiadások, postaköltség, bank költség stb.

A beruházási előirányzatában megjelenik a folyamatos működéshez, napi munkához szükséges mobiltelefonok, informatikai eszközök és egyéb szakmai eszközök beszerzése, szoftver beszerzése.

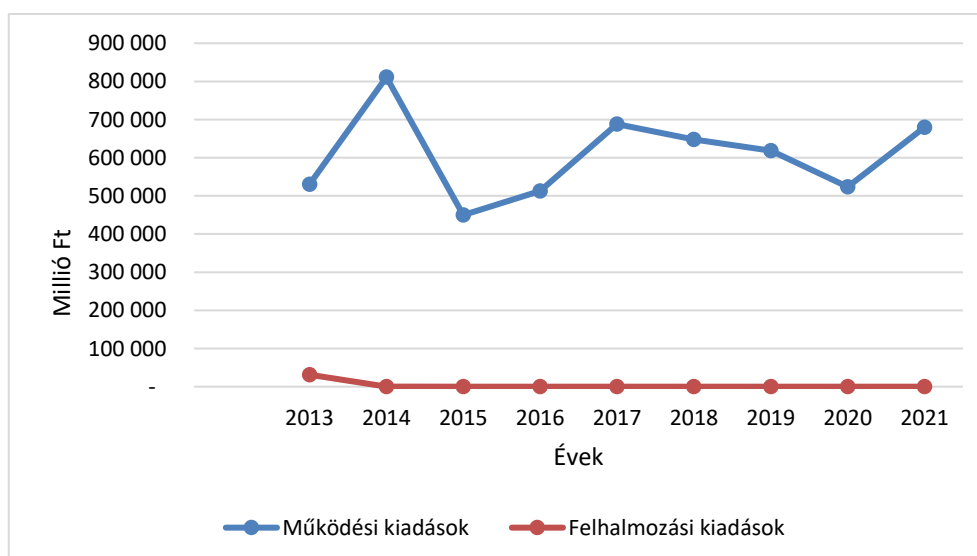
Felújítások kiadásai között szerepel a Vármegyeháza, valamint a volt Levéltár energetikai felújítása, az e célra kapott projekt támogatási összegéből.

4.1.4. Működési és Felhalmozási kiadások

A 7. ábra szemlélteti az önkormányzat működési és felhalmozási kiadásainak alakulását a vizsgált időszakban. Az előirányzott felhalmozási, illetve működési bevételek fedezik a költségvetési szerv felhalmozási és működési kiadásait.

Az önkormányzat esetében a felhalmozások kiadások a 2013-as évben látható kisebb növekedése a DDOP 2.1.1/A/B.12-0028 számon „Kaposvári vígasságok terének kialakítása” című projekt keretében elindult a beruházás kezdeti szakaszából adódó kiadásokat, a TÁMOP-5.6.1.B-12/2-2012-0164 sz. „Bűnmegelőzési” projekt keretében informatikai és egyéb felszereléseket tartalmazza. Minden vizsgált további évben nem tekinthető reálisnak, mivel az önkormányzat 2017.09.29. napon támogatási kérelmet nyújtott be, a Vármegyeháza, valamint a volt Levéltár energetikai felújítására. A támogatási kérelem 2017.11.24-én pozitív döntést kapott, támogatási szerződése 2017.12.19-én lépett hatályba és 2018.01.01-jén fizikailag megkezdésre került a projekt, mely még folyamatban van a 2023-as évben.

A működési kiadások kiemelt előirányzat magába foglalja a Magyar Államkincstártól kapott megelőlegezés összegét. A Hivatal működésére előirányzott központi irányítószervi támogatás, mely a feladatalapú támogatásból, illetve a projektek támogatásából kerül átadásra a Hivatal részére. A kiadási főösszezből a finanszírozási kiadást levonva megkapjuk azt az összeget, mely az önkormányzati kiadásokra fordítható, beleértve a tartalékképzést is.

7. ábra: A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala kiadásainak alakulása

Forrás: Saját szerkesztés

4.1.5. Likviditási mutató

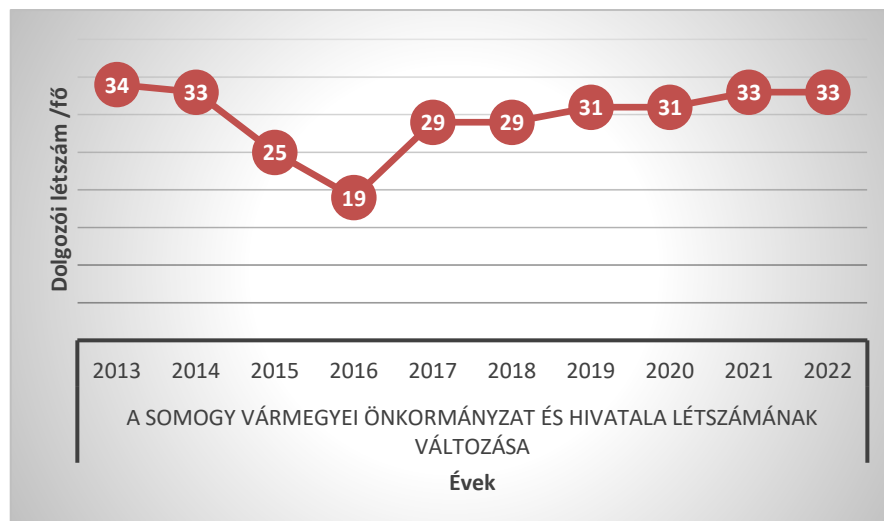
A likviditási mutató megmutatja, hogy mekkora mértékű a pénzeszköz az összes eszközön belül. Elmondható, ahogy azt az alábbi 8. ábra is mutatja a vizsgált időszakban az önkormányzat likviditási gondokkal nem küzdött, gazdálkodása folyamatosan kiegyensúlyozott volt. Az önkormányzat eszközeinek legnagyobb hányadát a pénzeszközök teszik ki, melyek elsősorban a konzorciumi partnerségből adódó projektekhez kapcsolódnak. A TOP és a TOP_PLUSZ pályázatok az önkormányzat részére meghatározott és leutalt előlegei felhasználhatóak az Önkormányzat és annak Hivatalának működési költség kiadásaihoz, így azokat személyiilletményekre, az ahhoz kapcsolódó munkáltatói járulékokra és a működéshez szükséges egyéb fenntartási költségekre tudják fordítani, ezzel biztosítva az Önkormányzat működését.

8. ábra: A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala fizetőképessége
Forrás: Saját szerkesztés

4.1.6. Somogy Vármegyei Önkormányzati Hivatal létszámának változása

Az alábbi 9. ábra szemlélteti a hivatal dolgozói létszámának alakulását 2013-tól napjainkig.

9. ábra: A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala létszámának változása

Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált 2013-as évben a hivatali létszám 34 főben lett megállapítva, melyből 25 fő látta el a megyei önkormányzat jogszabályban deklarált feladatait. 9 fő kapcsolódott olyan vidékfejlesztési koordinációs feladatokhoz melyet az önkormányzat – tekintettel a Tftv. -ben meghatározottakra – önként vállalt abból a célból, hogy a törvényben újonnan meghatározott feladatait „próbálja ellátni” anélkül, hogy annak mikéntjét végrehajtási rendelet határozná meg.

A fent említettek okán figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az önkormányzat az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatás részletes feltételeiről szóló 30/2012.(III.24.) VM rendelet 2. § (1) bekezdés j) pontjában meghatározott LEADER Helyi Akciócsoportokra átruházott feladatokat, mint bevont szervezet útján látja el. A feladatellátás az egyes, jogi személyiséggel rendelkező LEADER HACS minősítéshez kapcsolódó feltételeket teljesítő LEADER HACS-ok és az önkormányzati hivatal között kötött szerződés alapján valósult meg. A hat LEADER HACS egyesületből hárommal megállapodást kötött és átvett kilenc munkavállalót, akik csak LEADER feladatokat láttak el. Ennek érdekében 2013 és 2014 években, a dolgozói létszám tekintetében 9 fő csak LEADER feladatokat látott el, ebből következően ezzel a 9 fővel a vizsgálatra vonatkozóan nem lehet számolni, torzítják a valós adatokat, mert az ehhez kapcsolódó bevétel és kiadás csak átfutó tétel volt. Esetükben az önkormányzat, csak, mint munkaszervezet jelent meg, de érdemben nem tudta koordinálni a folyamatokat. A költségek tekintetében sem számottevőek, mivel az önkormányzat az erre kapott 16 349 eFt LEADER együttműködési támogatás teljes összege erre a célra került felhasználásra, plusz költség nem realizálódott. Fentiekből adódóan, a tényleges hivatali apparátus 2013-ban 25 fővel 2014-ben pedig 24 fővel működött, ennek tekintetében kell számításban venni a működési normatívát is.

2015-ben a LEADER-el kapcsolatos feladatellátás felül lett vizsgálva, ebből következően a tevékenység szervezeti akkreditációja ebben a formában nem volt biztosított, vagyis ebben a formában a feladat jellegére való tekintettel a megyei önkormányzat nem képes ellátni azt.

2016-ban vezető váltás – korábbi elnök egészségügyi okokból lemond az új vezető 2013-as jogszabályi kötelező feladatokkal összhangban leépítette a hivatali apparátus létszámát az általa reálisnak tekinthető 19 főre, mely elegendő is volt, majd megkezdte a felkészülést a TOP-os feladatokra, az addigra már megjelent a 272/2014. Korm.rendelet alapján, mely konkrétan körül határolta a megye szerepét.

Majd 2017-től megkezdődött a települési önkormányzatokkal az együttműködési megállapodások megkötése, ezzel együtt elkezdtek körvonalazódni a projekt előkészítési és menedzsment feladatok, valamint vele párhuzamosan növekedni a létszám egészen 33 főre.

Összességében elmondható, hogy a feladatok növekedésével egyenesen arányosan nőtt a dolgozói létszám, melyet köztisztviselők és munkatörvénykönyves dolgozók alkottak és alkotnak. Elmondható, hogy 2013-ban túl magas volt a dolgozói létszám, amit jól felismertek, és a feladatokhoz mértén leépítettek, majd, amikor a 272/2014. Korm.rendelet alapján felvették az új feladatokat, felfejlesztették a létszámot a szükséges szakértelem szerint. A települési önkormányzatok megelégedése alapján olyan sok pályázati munka keletkezett mára, hogy a mostani feladatmennyiséghez képest a jelenlegi létszám időszakosan kevésnek bizonyul.

4.1.7. 2013-as év pénzügyi elemzése a kötelező feladatok tükrében

A 2013. évet meghatározta a Mötv-ből adódó feladatváltozás, az intézményi finanszírozás szűkre szabott volt. Az önkormányzat feladatait a Tftv. határozta meg a már említett terület-, település-, és vidékfejlesztési feladatokban melyből ebben az időszakban az önkormányzat szinte kizárólag a területfejlesztési feladatát látta el a különféle kapcsolódó dokumentumok elkészítésével, úgy, mint a megyei területfejlesztési stratégia-, terv-, program kidolgozása, megyei területrendezési terv elkészítése és szükség szerinti módosítása. A TOP-hoz kapcsolódóan ekkor még csak az Integrált Területi Program, a felhívások véleményezése és a TOP döntési mechanizmusának előkészítése történt meg. Ehhez a feladatmennyiséghez képest 25 főt foglalkoztatott, 3 irodát tartott fent, mint az Önkormányzati és Jogi-, a Pénzügyi és Vagyongazdálkodási-, és a Területfejlesztési Iroda.

Az akkori 25 fős apparátus növelése nem volt indokolt, viszont szükségessé vált a lehető legtöbb pályázati lehetőséget megragadni, ezáltal a feladatok körét szélesíteni, ennek érdekében az önkormányzat pályázatokat nyújtott be sikeresen.

Bevételek elemzése

A 2013-as működési bevételek alakulását figyelembe véve az állam által biztosított feladatalapú finanszírozás, a saját bevételek és az európai uniós források szerinti bontásban. A teljes bevétel összege 398 332 e Ft, melynek 66%-át a kézzel jelölt állami normatíva jelöli 263 352 e Ft összegben, mely tartalmazza a megyei önkormányzatok működésének támogatását: a központi költségvetési működési célú előirányzattól kapott támogatást, valamint az egyéb működési célú központi támogatások összegét. Ezt követik 23%-kal 89 670 e Ft összeggel a pirossal jelölt saját bevételek, melyek a bérleti díjak, a továbbszámlázott bevételek, LEADER együttműködési bevételek, valamint az egyéb bevételek. Ebben az időszakban legkisebb arányban, 45 310 e Ft összegben 11%-kal jelennek meg az uniós források bevételei, amely a következő pályázatokból tevődik össze:

az ÁROP-1.2.11/A-2013. kódszámú „Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei önkormányzatok számára” című projekt, az IPA HUHR/1101/2.1.4/005 „Development of common regional strategy in Somogy, Koprivnica Krizevci and Bjelovar Bilogora Counties” azaz közös regionális fejlesztési stratégia kidolgozására nyit lehetőséget a pályázat horvát és magyar megyék közreműködésével, a "SIKK-Tér"- Somogyi Ifjúsági Községi és Kábítószer-ellenes Tér kialakítása és komplex működtetése” című TÁMOP-5.2.5/B-10/2-2010-0122 számú projekt, végül a „Somogy ifjúságáért - bűnmegelőzési programsorozat TÁMOP-5.6.1.B-12/2-2012-0164 számú projekt. Ezen projektek az önkormányzat saját pályázatai voltak, melyek egy részét lehetett csak működési célként (szakmai megvalósítók illetményköltsége) működési célra fordítani.

Kiadások elemzése

A 2013-as működési kiadásokat illetően, melyeket a személyi juttatások és a hozzá kapcsolódó adók és járulékok (217 851 e Ft), valamint a dologi jellegű (209 844 e Ft) kiadások tettek ki. A személyi jellegű kiadások összege 2%-kal nagyobb, mint a dologi jellegű kiadásoké. Ez mind a hivatallal kapcsolatosan, mind pedig az önkormányzattal kapcsolatosan merült fel, tartalmazza az épület és gépjárműpark fenntartási és üzemeltetési kiadásokat, a közgyűlés fenntartási kiadásaival kapcsolatos költségeket, valamint a működéssel kapcsolatos pályázatok tervezett kiadásait is. A két jogcím teljesítésének összegei közel azonosnak tekinthetők.

4.1.7.1. 2013-as év pénzügyi értékelése

Összességében elmondható, hogy az önkormányzat a 2013. évi központi költségvetésben előirányzott, és pályázati úton elnyert megyei tartalék igénybevételével, valamint a pályázati pénzekkel az évet pozitívan zárta, de a személyi-, és a működéssel kapcsolatosan felmerült dologi költségeken kívül, egyéb beruházási vagy felújítási költségeket nem tudott realizálni.

Látható, hogy 2013-ban a bevételek jelentős részét az állam biztosította, e nélkül az önkormányzat a saját lábán állni nem tudott volna. Azonban a rá rótt feladatokhoz képest a finanszírozás mértéke magasnak volt mondható. Az, akkor még kevés volt, a feladathoz képest az önkormányzat létszáma túl magas volt (ezt később csökkentették). Azonban az állami finanszírozás az akkori kötelező feladatok tekintetében, az akkori – még magasnak mondott - létszámmal is elegendő volt, talán még soknak is mondható.

Saját bevételei tekintetében az önkormányzat azért volt szerencsés, mert országosan egyedülálló módon – a megyeháza épületében tárgyasulva – volt olyan vagyoneleme, mely hasznosítható volt, így a bérleti díjak tudtak kiegészítésként szolgálni.

Figyelembe véve a kiadási oldalt úgy vélem, hogy a személyi költségek és a dologi költségek szinte egyforma nagyságrendje sem helyes. A feladatokhoz képest beállítani kívánt csökkentett létszám korábbi bevezetése lett volna szükséges, így a személyi költségek csökkentésével, és a dologi költségek takarékosabbá vételével a saját bevételek tartalékként lettek volna kezelhetők. A dologi kiadások ilyen magas tartását sem indokolta az akkori feladatmennyiség: túl sok gépkocsi volt, magas volt a reprezentációs költség, és a ház sem volt olyan mértékben hasznosítva, mint napjainkban.

Ámbár az önkormányzat nem keletkezett hiányt, és kijött a pontos tervezés miatt az éves költségvetési keretből, sajnálatos módon tartalékot képezni nem tudott, az értékét

képező vármegyeházán a szükséges karbantartásokon kívül fejlesztést nem végzett. Egy szóval elemezve ezt az évet „megélt”.

4.1.8. 2022-es év pénzügyi elemzése a kötelező feladatok tükrében

Kiválasztottam a 2022-es évet amikor is már javában folytak a nyertes pályázatok előkészítési-, és menedzsment feladatai. A 2013-as törvényi feladat meghatározáshoz képest megérkezett a területfejlesztési feladatok mellé a településfejlesztés, aminek körbe határolását a 272/2014. Korm.rendelet tartalmazta. E szerint a megyével együttműködést választó települési önkormányzatok – melyek létszáma az évek során 70 – 90 településben meghatározott – pályázatainak előkészítési-, és projektmenedzsment feladatait kellett ellátni. Ez közel 150 db pályázat folyamatos kezelését eredményezte 2022-re. A 2013-ról 2016-ra létesített hivatali apparátus létszámát a megfelelő speciális tudással rendelkező szakemberekkel ismét bővíteni kellett, így a létszám ez úttal 33 főben meghatározott.

Ugyan a vidékfejlesztési feladatok meghatározása továbbra sem történt meg, azonban az önkormányzat a TOP pályázatok analógiájára az együttműködést választó települések számára más hazai (belügyminisztériumi, Magyar Falu Program) -, és európai uniós (VP, LEDAR) pályázatok ugyanilyen jellegű tevékenységét is elvégzi.

2022-re a 272/2014. Korm.rendelet szerinti TOP-os feladatok folytatásának biztosítása érdekében a TOP_PLUSZ végrehajtására megjelent, a 256/2021. Korm.rendelet, ami így az elkövetkezendő 5 évre is rögzítette a megyei önkormányzatok településfejlesztési feladatait.

A megsokasodott feladatok azt eredményezték 2022-re, hogy a bevételek, a kiadások, és az apparátus létszáma is nőtt, egyértelműen látható, hogy folyamatos növekvő tendencia vette kezdetét.

Bevételek elemzése

A 2022. évi működési bevételek összetételét – mint fent - szintén figyelembe véve az állam által biztosított feladatalapú finanszírozást, a saját bevételeket, és az uniós támogatásokat tekintve. A bevételek (1 583 025 e Ft) 79%-át az Európai Unió pályázatokból származó támogatások tették ki, mely a települési önkormányzatokkal konzorciumi partnerként megkötött TOP támogatói okiratokban szereplő összegeket foglalja magában. Látható, hogy a bevételek zömét ez határozza meg.

Ehhez képest az állami finanszírozás összege 257 800 eFt. Ez azt mutatja, hogy az állami finanszírozás alig növekedett. 2013-hoz képest pusztán 11 % növekedést mutat, ami nagyon alul marad ahhoz az alkotmányos elvhez képest, hogy az önkormányzati feladat meghatározáshoz forrás is biztosítandó. Vagyis az állam odaadta a feladatot a megyei önkormányzatnak, azonban költségvetési forrást nem biztosított hozzá, mi több annak várható inflációkövető növelését is „elfelejtette”. A normatíva összege tehát nem csökkent, csak teljesen átalakult a bevételek szerkezete.

Ugyanez vonatkozik a saját bevételek 69 626 eFt-os összegére. Tekintettel arra – mivel eddig tartalék nem volt képezhető, melyből a vármegyeháza fejleszthető lett volna – nem tudunk plusz területeket bevonni a vármegyeháza hasznosítható területéből - így a saját bevételek összegét sem lehetett jelentősen növelni.

A bevételek alakulásából látható – hogy azok jelentős része – uniós forrás, melyet – a projektelőkészítési- és menedzsment feladatok saját teljesítésben való ellátására - bér- és

járadék költségekre lehetett fordítani, így működési bevételként funkcionálnak költségvetési szempontból. Nem szabad elfelejteni azonban, hogy fejlesztési célt szolgálnak vármegyeszerte, hiszen biztosítják a szakértelmet a kistélepülések pályázati megvalósítása során.

Kiadások elemzése

A 2013-as évhez képest a 2022-es évre már a kiadások összetétele nem csak személyi és dologi jellegű kiadások tartalmazott, hanem kibővült, beruházási költségekkel is, ugyanis az önkormányzat saját pályázatai fejlesztési célokat is szolgáltak, e mellett pedig nagyobb lehetőség volt – a működési költségek illetménysoron való jelentős megtakarítása okán – a vármegyeháza épületének megújítására, használható hasznos alapterületének növelésére, mely utóbbi egyébként saját bevétel növekedést is generált (ennek realizálódása 2024- és 2025 évkere várható). A vizsgálat tárgya miatt ismét a személyi-, és dologi jellegű kiadásokat veszem figyelembe. A teljes kiadások 68%-át a személyi míg 32%-át a dologi kiadások tették ki.

A megnövekedett bevételek megnövekedett kiadásokat eredményeztek, ennek köszönhetően indult el az önkormányzat saját pályázata a „Szülőföldem Somogyország” Program, melynek keretében megvalósuló, 18 év alatti gyerekek egy napos kiránduláson vehetnek részt, másrészt tervezésre került egy bizonyos „Elnöki keret” és „Jegyzői keret” összeg, melynek segítségével a megyében működő egyesületek, önkormányzatok, nemzeti önkormányzatok működési és feladatlapú támogatását teszi lehetővé. Az is látható, hogy a feladatnövekedésből eredő plusz feladatvállalás okozta bevétel növekedés a segítő – önkormányzat szerepét is magával hozta.

Látható, az is, hogy „helyre billent” a személyi- és dologi kiadások egymáshoz való viszonya. A kiadások zömét teszi ki az illetmény- és járulékköltség. Nyilván ezt a létszámnövekedés okozta, amit pedig a feladatnövekedés generált.

A dologi költségek csökkenését pedig a kiadások szerkezetének átalakítása jelentette. A bevétel növekedésből adódó ingatlanüzemeltetésben a felújítások révén kevesebb lett a karbantartási költség, az új vezetőség a reprezentációt a minimálisra szorította, annak ellenére, hogy sokkal több önkormányzati partnerrel volt kapcsolatban, mint 2013-ban. A gépkocsiállomány a feladatvégzést szolgáltatta, így költségei elszámolhatókká váltak.

4.1.8.1.2022-es év pénzügyi értékelése

Az Önkormányzat működésében a napi költségvetési, pénzügyi, gazdálkodási feladatok ellátása a 2022-es évben biztosított volt, a költségtakarékos gazdálkodásra törekedtek.

A feladatmennyiség miatt megnövekedett foglalkoztatotti létszám immár nem 3-, hanem 4 irodára bővült. A Projektfejlesztési- és menedzsment Iroda koordinálta ugyanis az új feladatokat. Látható, hogy a vármegyei önkormányzat „nincs kiszolgáltatva” az állami finanszírozásnak, bevétele elenyésző részét képezi. Azonban az is kimutatható, hogy olyan pályázatai forrás nélkül, melynek egy része a fejlesztések szolgálatába állítható működési kiadásra fordítható, nem élne meg. Ha elapad ez a forrás, hiába a megmaradt feladata, a feladatokhoz szükséges személyi állományt, és dologi kiadási igényt fedezni nem tudja, arra ugyanis a normatíva pusztán nem elegendő. Mivel a koncentráltan megérkező bevételeket több év kiadásaira kell fordítani, rendkívül fontos a likviditás folyamatos vizsgálata.

4.2. A vizsgált évek értékelésének összevetése

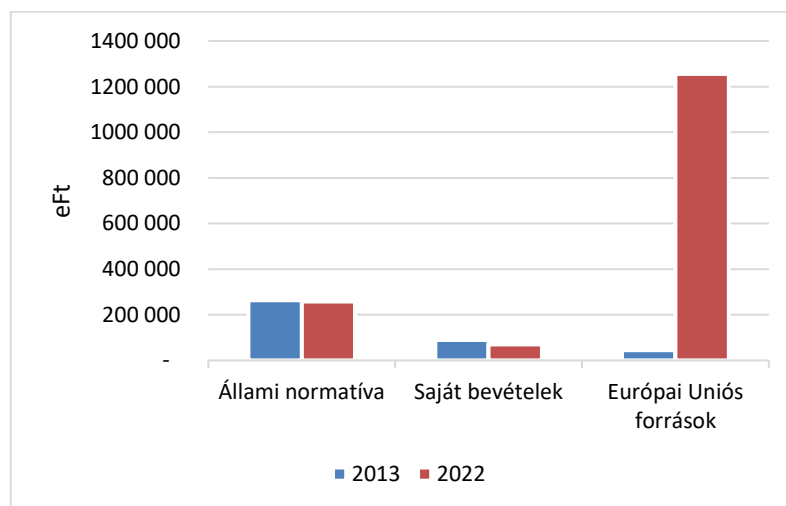
10. ábra szemlélteti a 2013-as és 2022-es bevételek arányát ezer forintban. Már első ránézésre szembetűnő, hogy az uniós forrásokból származó bevételek a teljes bevételek 11%-át tették ki majd 2022-re már a bevételek 79%-a uniós forrásból származik. Ebben már a TOP, illetve A TOP_PLUSZ bevételek egy része is megjelenik a költségvetésben. Az állami normatíva 66%-ról 16%-ra csökkent a teljes bevételekhez képest. A saját bevételek számszerűsítve növekedtek, de arányaiban csökkentek mindent egybevetve.

2013-ban még kevés volt a feladat, az állami működési normatíva az akkori kötelező feladatok tekintetében, az akkori létszámmal még elegendő volt, talán még soknak is mondható 2022-re megnövekedett a feladatok mennyisége, megnövekedett a létszám. Megállapíthatjuk, hogy a megnövekedett feladatmennyiséghez a 2013-as létszám kevés volt, bár az akkori állapothoz képest a bevételi szerkezet megfelelő volt.

Látható, hogy az állami normatíva reálértéken nem változott pedig eltelt 9 év, indokolt lett volna a változás, valamint megállapítható, hogy a saját bevételek stagnáltak és megugrott a feladatmennyiség növekedéséhez képest az uniós bevétel, amiből működésre fordítanak mert ha ez nem lenne akkor ezt az önkormányzati szervezeti- és személyi szerkezetet, valamint a vármegyeháza színvonalas üzemeltetését nem lehetne ebben a formában fenntartani.

A felvett feladatokból a 2014-2020-as ciklusban 2 592 485 414 Ft, a 2021-2027-es ciklus 2023. szeptemberéig 1 466 758 619 Ft előkészítési és menedzsment bevétel realizálódott.

Visszatekintve a 8. ábrára mely a likviditást mutatja a vizsgált időszakban, szintén jól látszik a pénzeszközök növekedése a pályázati ciklusok megjelentével.

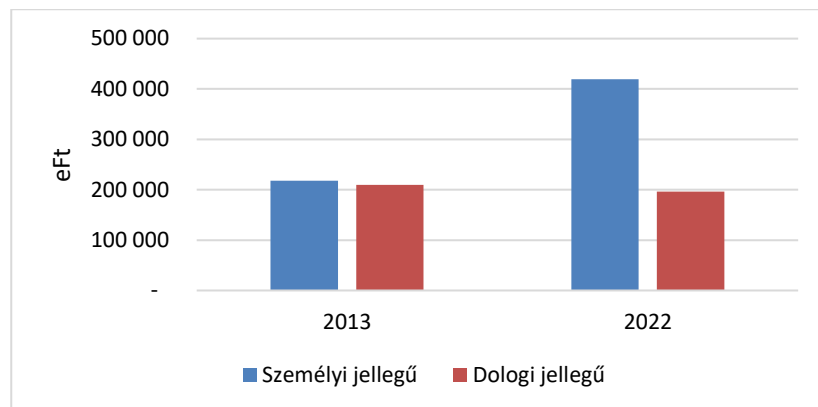

10. ábra: A 2013-as és 2022-es bevételek összehasonlítása

Forrás: Az önkormányzat 2013. évi és a 2022. évi beszámolója alapján saját szerkesztés

Az alábbi 11. ábra prezentálja a vizsgált időszak személyi-, illetve dologi jellegű kiadásainak változását. A személyi jellegű kiadások 2022-re megnövekedtek, hiszen a dolgozói létszám is növekedett, a személyi illetmények is növelni kellett hiszen a besorolási szerinti illetmény alap kevés lett volna a szakképzett munkavállalók megtartásához. A dologi jellegű kiadások közel azonosnak mondhatóak, ez utóbbi tekintetben is a kiadási szerkezet alakult át, illetve a „láthatatlan csökkenést” csupán

érezkelni tudjuk, számokkal alátámasztani nem. Az összeg ugyan nagyságrendileg nem változik a dologi kiadások tekintetében, viszont egy sokkal nagyobb apparátust és feladatvégzést szolgál.

11. ábra: A 2013-as és 2022-es kiadások összehasonlítása

Forrás: Az önkormányzat 2013. évi és a 2022. évi beszámolója alapján saját szerkesztés

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala gazdálkodásával kapcsolatosan megállapíthatjuk, hogy minden vizsgált költségvetési év a takarékoság jegyében telt el, fokozottan fegyelmezett, következetes gazdálkodás jellemezte, az adott évi feladatellátásához képest. A jogszabályokban meghatározott feladatait folyamatosan ellátta, a feladatok finanszírozását folyamatosan biztosítani tudta, gazdálkodása, likviditása kiegyensúlyozott, működése stabil volt. Feladatai teljesítéséhez hozzájárult az előző évek zárszámadásból beépülő különböző mértékű pénzmaradvány, valamint a költségvetési kapcsolatokból és a pályázatokból származó források. A Hivatallal ellentétben az Önkormányzatnál a tervezés folyamata fordított, tehát először a bevételek, majd a kiadások kerülnek meghatározásra. A kiadásokon belül először a finanszírozási kiadás összegét rögzítik, ezt követően ismertté válik a még felosztható forrás mely az Önkormányzatban felmerülő kiadásokra és a tartalékképzésre fordítható. Itt azonban figyelembe kell venni azt a tényezőt, hogy a pályázati támogatásokból származó bevételek, illetve azok maradványai csak a projektek finanszírozására használhatók fel, azokat nem lehet az Önkormányzat napi működésével kapcsolatos kiadásokra fordítani. Az elemzésből jól látható, hogy az önkormányzat élt a 2016 évben kapott feladata által biztosított pénzügyi lehetőséggel, melyet a közjónak szánt épület fejlesztésére fordított, és 2013 képest nagyobb tartalékkal is rendelkezik (bár ez utóbbi nem képezte a vizsgálat tárgyát.) Az a következtetés is levonható, hogy – ugyan mindkét vizsgált pénzügyi év stabil volt – a 2013-asban a feladataihoz mérten „nagyobb lábon élt”: több köztisztviselőt foglalkoztatott a szükségesnél, magasabb összegű dologi kiadást generált a kelletténél. A 2022-es feladatokhoz képest ezt fordítottnak lehet mondani: a feladat mennyiséghez képest – időszakosan a pályázatírási feladatmennyiség aktuális felmerüléséhez képest – nagyobb létszámra lenne szükség, és az is megállapítható, hogy a 2013-as mértékű dologi költség összege elegendő a megnövekedett feladatokhoz képest is. Így 2022 költséghatékonyság szempontjából, és a tudatos takarékos gazdálkodás szempontjából sokkal eredményesebbnek mondható.

Ha nem lenne ilyen erőteljes együttműködés a vármegye 246 településéből folyamatosan közel 100 önkormányzattal, akkor a vármegyei feladatok nem indokolnák ennek a nagy létszámú apparátusnak a meglétét, de a 272/2014. (XI. 5.) a 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló és a 256/2021. (V. 18.) a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló kormányrendeleteknek megfelelően elfogadott területfejlesztési koncepció és program alapján, kidolgozott és végrehajtott integrált területi program - amelynek keretében részt vehet a projektfejlesztésben, az előkészítésben és a menedzsmentben - indokol plusz 20 főt, melynek fedezete is biztosítottá vált ez által.

Ha a pályázati ciklusok esetleges megszűnésével a feladatok csökkennek, ekkora létszámú apparátus fenntartása nem lesz biztosított. Ha a későbbiekben nem lesznek a terület és településrendezési feladatok a hivatalt ismét egy minimális apparátusi létszámra, optimálisan 12-16 főre kellene csökkenteni, mellyel azonban a jogszabályokban foglalt kötelező feladatait csupán úgy tudná ellátni, hogy ismét „visszaáll” az eredeti

területfejlesztési vagányra, és nem segít a településeknek fejlesztési elképzelései megvalósításában. Ezt még a reálértéken nem növekvő normatíva is tudná biztosítani. Azonban a kormányrendeletekből fakadó feladatok megmaradásával, uniós források igénybevétele nélkül ugyanez a hivatal nem tartható fenn, ekkor az államnak alkotmányos alapelvei alapján a feladat meghatározáshoz a központi költségvetési forrást is biztosítani kellene, mivel nem elegendő rá a most meghatározott működési támogatás összege még saját bevételek igénybevétele mellett sem.

A jövőbeni cél az lenne, hogy a vármegyei önkormányzatok a feladatai ne csak kormányrendeleti szinten 7 éves ciklusokra kerüljenek meghatározásra, hanem törvényi szinten, és állandó jelleggel. Ez esetben a vármegyei önkormányzat tulajdonképpen nem lenne kitéve a változó kormányrendeleteknek hét éves ciklusonként, nem okozna folyamatos bizonytalanságot, hogy marad - e a feladata vagy sem, finanszírozott lesz-e vagy sem. A törvényi meghatározáshoz ugyanis forrást is kellene biztosítani.

Jelenleg az önkormányzat, mint egy vállalkozás keresi meg a fenntartásának költségét, azonban a cégektől eltérően a profitnak költségvetési nyelven pénzmaradványként keletkező összegét nem magának, hanem a közjónak keresi meg: önkormányzati támogatást nyújt, országos műemlék épületet újít fel.

Ha a törvényi szintű szabályozás, a finanszírozás biztosítása a jövőt illetően nem alakul át, és a TOP_PLUSZ forrása kimerül az önkormányzat működésének feltételei nem lesznek biztosítottak. A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala egy jól beállított településekkel szorosan együttműködő szervezet, azonban a hosszútávú fenttarthatósága érdekében a jogszabályi háttér megváltoztatása tudná stabilizálni státuszát. Megoldás lehetne, ha az állam finanszírozná egy állapotot az ellátott feladatok/pályázatok/konstrukciók arányában, ehhez az aktuális állapothoz rendelne egy hivatali létszámot és ezt a meghatározott létszámot finanszírozná.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

Dolgozatom témája a Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala vagyongazdálkodásának bemutatása, valamint fenntarthatóságának vizsgálata 2013-tól napjainkig. Az önkormányzat alapvető feladata a vármegyei önkormányzatok 2013. évi konszolidációját követően a területfejlesztés lett. Az önkormányzat a 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján hivatala útján látja el kötelező feladatait, ami területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokban határozza meg. Az 1996. évi XXI. a területfejlesztésről és a területrendezésről törvényben foglaltak alapján végrehajtja a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet, valamint a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Kormányrendelet szerinti, mint területi szereplő, illetve konzorciumi partner által vállalt kötelezettségekből eredő feladatokat. Közreműködik a települések pályázataiban, egyéb kötelező önkormányzati feladatokban, mint a pénzügyek, iktatás, megyei főépítési feladatok ellátása, a 2011. évi CLXXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól alapján a területi nemzetiségi önkormányzatok hivatali feladatai, sportfeladatok koordinálása a Sporttörvény alapján. Önként vállalt feladatai: vármegyei rendezvények szervezése vármegyei borstratégiában való részvétel. Az önkormányzat és hivatal apparátusa 33 fővel végzi feladatait, illetve a pályázatok okán megbízási szerződéssel további természetes személyeket is foglalkoztat megbízottként. Ezen feladatok központi helyszíne a nagy múltra visszatekintő megyeháza épületegyüttese.

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy mekkora a feladatalapú normatíva és a pályázati forrásból származó bevételek relációja, miszerint, ha a pályázatok világa nem jelenne meg nem lenne szükség ilyen nagy mértékű apparátus fenntartására, továbbá vizsgálom, hogy mire elég a finanszírozási bevétel.

A kiválasztott vizsgálatba vont időszak két végpontja, a 2013. év mikor is a konszolidációt követően az önkormányzat megkapta a területfejlesztési feladatellátást. Ez az év tekinthető a „kezdetek”, mert itt még csak törvényi szinten jelent meg a kötelező feladat, de annak végrehajtási rendeletei még hiányoztak így az önkormányzat tulajdonképpen a megyei területfejlesztési dokumentumok, mint a területfejlesztési stratégia-, terv-, program, az Integrált Területi Program, a területrendezési tervek elkészítésére szorítkozott. Az, hogy hogyan tölti be a területfejlesztési, településfejlesztési és a vidékfejlesztési funkciót, még nem lett számára meghatározva. Majd a 272/2014. Korm.rendeletben meghatározottak alapján érkezett a településfejlesztés, a TOP feladatok végrehajtásának összefoglalásával. Vidékfejlesztési feladatot – a koordináción kívül - nem kapott, annak részletszabályait a mai napig nem határozták meg. Később, 2022-re a megyei önkormányzat elhatározza, hogy a TOP feladatok analógiájára ugyanezt csinálja a vidékfejlesztési pályázatokkal is, amit önként vállalt feladat szinten jelenik meg, így eljutott 2022-be a feladatvégzés „csúcs”-ára amikor is mind a területfejlesztés-, mind a településfejlesztés-, mind a vidékfejlesztés megjelenik a munkavégzésében kötelező és önként vállalt feladatként is. Ezt erősíti meg a

256/2021. Korm.rendelet, mellyel az új európai uniós fejlesztési ciklusára vonatkoztatott TOP_PLUSZ pályázatok feladatai hárulnak rá. Így a TOP „kifutásával, és a TOP_PLUSZ beillesztésével tulajdonképpen a feladatmennyisége megmarad 2023-tól is, várhatóan 2027-ig. A TOP csökkenésével, a TOP_PLUSZ felfejlődésével következésképpen ugyanazt a szintet tudja tartani.

A 2013-as és 2022-es bevételek arányát tekintve, első ránézésre szembetűnő, hogy az uniós forrásokból származó bevételek a teljes bevételek 11%-át tették ki majd 2022-re már a bevételek 79%-a uniós forrásból származik. Ebben már a TOP, illetve A TOP_PLUSZ bevételek egy része is megjelenik a költségvetésben. Az állami normatíva 66%-ról 16%-ra csökkent a teljes bevételekhez képest. A saját bevételek számszerűsítve növekedtek, de arányaiban csökkentek mindent egybevetve.

2013-ban még kevés volt a feladat, az állami működési normatíva az akkori kötelező feladatok tekintetében, az akkori létszámmal még elegendő volt, talán még soknak is mondható 2022-re megnövekedett a feladatok mennyisége, megnövekedett a létszám. Megállapíthatjuk, hogy a megnövekedett feladatmennyiséghez a 2013-as létszám kevés volt, bár az akkori állapothoz képest a bevételi szerkezet megfelelő volt.

Látható, hogy az állami normatíva reálértéken nem változott pedig eltelt 9 év, indokolt lett volna a változás, valamint megállapítható, hogy a saját bevételek stagnáltak és megugrott a feladatmennyiség növekedéséhez képest az uniós bevétel, amiből működésre fordítanak mert ha ez nem lenne akkor ezt az önkormányzati szervezeti- és személyi szerkezetet, valamint a vármegyeháza színvonalas üzemeltetését nem lehetne ebben a formában fenntartani.

A vizsgált időszak személyi-, illetve dologi jellegű kiadásainak változását tekintve. A személyi jellegű kiadások 2022-re megnövekedtek, hiszen a dolgozói létszám is növekedett, a személyi illetmények is növelni kellett hiszen a besorolási szerinti illetmény alap kevés lett volna a szakképzett munkavállalók megtartásához. A dologi jellegű kiadások közel azonosnak mondhatóak, ez utóbbi tekintetben is a kiadási szerkezet alakult át, illetve a „láthatatlan csökkenést” csupán érzékeltetni tudjuk, számokkal alátámasztani nem. Az összeg ugyan nagyságrendileg nem változik a dologi kiadások tekintetében, viszont egy sokkal nagyobb apparátust és feladatvégzést szolgál.

Az Önkormányzat gazdálkodásával kapcsolatosan megállapíthatjuk, hogy minden vizsgált költségvetési év a takarékoság jegyében telik el, fokozottan fegyelmezett, következetes gazdálkodás jellemzi. A jogszabályokban meghatározott feladatait folyamatosan látja el, a feladatok finanszírozását folyamatosan biztosítja, gazdálkodása, likviditása kiegyensúlyozott, működése stabil. Feladatai teljesítéséhez hozzájárul az előző évek zárszámadásból beépülő maradvány, valamint a költségvetési kapcsolatokból és a pályázatokból származó források. A Hivatallal ellentétben az Önkormányzatnál a tervezés folyamata fordított, tehát először a bevételek, majd a kiadások kerülnek meghatározásra. A kiadásokon belül először a finanszírozási kiadás összegét rögzítjük, ezt követően ismertté válik a még felosztható forrás mely az Önkormányzatban felmerülő kiadásokra és a tartalékképzésre fordítható. Itt azonban figyelembe kell venni azt a tényezőt, hogy a pályázati támogatásokból származó bevételek, illetve azok maradványai csak a projektek finanszírozására használhatók fel, azokat nem lehet az Önkormányzat napi működésével kapcsolatos kiadásokra fordítani.

A jövőbeni cél az lenne, hogy a vármegyei önkormányzatok a feladatai ne csak kormányrendeleti szinten 7 éves ciklusokra kerüljenek meghatározásra, hanem törvényi szinten, és állandó jelleggel. Ez esetben a vármegyei önkormányzat tulajdonképpen nem lenne kitéve a változó kormányrendeleteknek hét éves ciklusonként, nem okozna folyamatos bizonytalanságot, hogy marad-e a feladata vagy sem, finanszírozott lesz-e vagy sem. A törvényi meghatározáshoz ugyanis forrást is kellene biztosítani.

Jelenleg az önkormányzat, mint egy vállalkozás keresi meg a fenntartásának költségét, azonban a cégektől eltérően a profitnak költségvetési nyelven pénzmaradványként keletkező összegét nem magának, hanem a közjónak keresi meg: önkormányzati támogatást nyújt, országos műemlék épületet újít fel.

Ha a törvényi szintű szabályozás, a finanszírozás biztosítása a jövőt illetően nem alakul át, és a TOP_PLUSZ forrása kimerül az önkormányzat működésének feltételei nem lesznek biztosítottak. A Somogy Vármegyei Önkormányzat és Hivatala egy jól beállított településekkel szorosan együttműködő szervezet, azonban a hosszútávú fenttarthatósága érdekében a jogszabályi háttér megváltoztatása tudná stabilizálni státuszát. Megoldás lehetne, ha az állam finanszírozná egy állapotot az ellátott feladatok/pályázatok/konstrukciók arányában, ehhez az aktuális állapothoz rendelne egy hivatali létszámot és ezt a meghatározott létszámot finanszírozná.

7. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről 11-14. §
2. 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
3. 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól 27. § (1) Vármegyei önkormányzat
4. Baranyai G., Csernus D. 2018 - A fenntartható fejlődés és az állam feladatai
5. European Communities 1999 - Europe's Agenda 2000. Strengthening and widening the European Union.
6. Dr. Erdős É. 2014 - Önkormányzati pénzügyek, az önkormányzatok gazdálkodási rendszere Budapest Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem
7. Dr. Steiner Erika – A magyar önkormányzati rendszer bemutatása
8. Józsa Z. 2014 - A helyi önkormányzatok szervezete és működése NKE 12. p.
9. PETE N. 2000 - Az Európai Unió közös agrárpolitikája. A Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma, Budapest
10. Sarudi Cs. - Területi tervezés és pályázatírás. Kaposvár, AGROINFORM Kiadó, 2004. p.23. 2. táblázat
11. Somogy Megyei Önkormányzati Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata (2020)
12. Somogy Megyei Önkormányzati Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata (2023)
13. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2013. évi költségvetési beszámoló
14. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2014. évi költségvetési beszámoló
15. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2015. évi költségvetési beszámoló
16. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2016. évi költségvetési beszámoló
17. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2017. évi költségvetési beszámoló
18. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2018. évi költségvetési beszámoló
19. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2019. évi költségvetési beszámoló
20. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2020. évi költségvetési beszámoló
21. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2021. évi költségvetési beszámoló
22. Somogy Megyei Önkormányzat és Hivatala 2022. évi költségvetési beszámoló
23. Somogy Vármegyei Önkormányzat Közgyűlésének 5/2023. (II. 14.) önkormányzati rendelete a vármegyei önkormányzati tulajdon- és vagyongazdálkodás szabályairól
24. Torma A. 2012 - Európai közigazgatás Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc

Internetes források

1. Aubert Antal – Csapó János 2004 - Európai Unió Alapismeretek <http://balkancenter.ttk.pte.hu/turizmus/letoltes/jegyzet.eu.pdf>
2. A 2014-2020 tervezési időszak - A Széchenyi 2020 program http://unios-palyazatok.fhdevelopment.hu/szechenyi_2020
3. European Commission - A 2014 - 2020 közötti időszak prioritásai https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/how/priorities
4. ISO+Szakértő – A fejlődés motorjai az operatív programok 2014 - <http://www.isoszakerto.hu/hireink/431-a-fejlodes-motorjai-az-operativ-programok>
5. 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet (2014) - <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400272.kor>
6. Dr. Csóka G., Dr. Bekényi J., Szendi-Stenger H., Dr. Barabás Z., Dr. Maiyalehné Dr. Gregóczy E., Dr. Papp E., Számadó R. - Közigazgatási szakvizsga 2023 – Önkormányzati igazgatás

- <https://kti.uni-nke.hu/document/vtkk-uni-nke-> Nemzeti Közszerológati Egyetem,
2023
[hu/szv_tankonyv_onkormanyzati_igazgatas_2023.pdf](https://kti.uni-nke.hu/szv_tankonyv_onkormanyzati_igazgatas_2023.pdf)
7. Magyar államkincstár 2014 - Terület- és Településfejlesztés Operatív Program -
Közreműködő Szervezet [http://www.allamkincstar.gov.hu/hu/nem-lakossagi-
ugyfelek/terulet-es-telepulesfejleszt-es-operativ-program-kozremukodo-szervezet](http://www.allamkincstar.gov.hu/hu/nem-lakossagi-ugyfelek/terulet-es-telepulesfejleszt-es-operativ-program-kozremukodo-szervezet)
 8. Partnerségi megállapodás 2014-2020 -
<https://www.palyazat.gov.hu/download.php?objectId=52032>
 9. Széchenyi Terv Plusz programról 2023
<https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz>
 10. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (2014)
<https://www.palyazat.gov.hu/node/56575#>
 11. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (2023)
<https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz>

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetnyilvánítás, mindazoknak, akik munkájukkal és segítségükkel hozzájárultak dolgozatom elkészítéséhez.

Konzulensemnek, Dr. Parádi-Dolgos Anett Katalin egyetemi docensnek és dr. Sárhegyi Judit a Somogy Vármegyei Önkormányzati Hivatal jegyzőjének, akik komoly szakmai segítséget nyújtottak munkám folyamán.

NYILATKOZAT

Horváth Martina (Neptun azonosítója: CYTD8T) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2023. év november hó 11. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.